

ปัญหาการเปรียบเทียบระดับคดีตามกฎหมายศาลการ

ดังที่ได้กล่าวไว้ในบทก่อนถึงหลักกฎหมายเกี่ยวกับการเปรียบเทียบระดับคดีตามกฎหมายศาลการ ซึ่งมีลักษณะพิเศษแตกต่างไปจากกฎหมายอาญาและกฎหมายหลักทั่ว ๆ ไป ดังนั้น จึงเกิดปัญหาในกระบวนการอำนวยความยุติธรรมหลายประการ ตั้งแต่ปัญหาเกี่ยวกับตัวบทบัญญัติของกฎหมายเอง และปัญหาในทางปฏิบัติ ซึ่งจะได้กล่าวเป็นลำดับต่อไป

ก. ปัญหาการเปรียบเทียบระดับคดีเป็นการใช้อำนาจตุลาการโดยฝ่ายบริหาร

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่ากฎหมายศาลการได้ให้อำนาจอธิบดีกรมศาลการ พนักงานสอบสวนและคณะกรรมการแล้วแต่กรณี ซึ่งเป็นฝ่ายบริหาร สามารถเปรียบเทียบระดับคดีในความผิดตามกฎหมายศาลการได้ซึ่งตามปกติเมื่อมีการกระทำผิดในทางอาญาเกิดขึ้นไม่ว่าจะโดยกฎหมายฉบับใดก็ตาม การทำให้คดีอาญาดังกล่าวระดับหรือสิ้นสุดลงนั้น จะต้องผ่านการพิจารณาตัดสินโดยศาล ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีว่าด้วยการแบ่งแยกอำนาจ (THEORY OF THE SEPARATION OF POWER)

ทฤษฎีดังกล่าวเกิดขึ้นก็เนื่องจากความมุ่งหมายที่จะให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล ของบุคคลให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งในการอยู่ร่วมกันในสังคมนั้นมนุษย์จะต้องเคารพกฎหมายและกฎเกณฑ์ที่มนุษย์ร่วมกันสร้างขึ้น และย่อมต้องมอบอำนาจบางประการให้เป็นสิทธิเด็ดขาดแก่สังคม สังคมหรือรัฐจึงมีอำนาจบางประการซึ่งเป็นอำนาจของกลุ่มโดยเฉพาะ ได้แก่ อำนาจในการปกครอง จัดระบบของสังคม อำนาจในการรักษากฎหมายและลงโทษผู้กระทำความผิด ตลอดจนอำนาจในการสร้างกฎหมาย อำนาจเหล่านี้ถือว่าเป็นอำนาจของสมาชิกในรัฐ ซึ่งสมาชิกไม่สามารถใช้ด้วยตนเองโดยลำพัง แต่ได้มอบให้เป็นอำนาจรัฐ อำนาจนี้คืออำนาจอธิปไตยซึ่งถือเป็นอำนาจสูงสุดและจำเป็นจะต้องมีองค์กรสำหรับเป็นผู้ใช้อำนาจ เมื่อใดที่องค์กรดังกล่าวทรองไว้ซึ่งความยุติธรรมและเที่ยงธรรม สิทธิเสรีภาพของประชาชนก็จะได้รับความคุ้มครอง แต่

ถ้ายุคโตสมัยใดองค์กรนั้นใช้อำนาจโดยไม่ชอบธรรมประชาชนก็ย่อมไม่ได้รับหลักประกันแห่งสิทธิที่จะพึงมี ดังนั้นในความต้องการที่จะมุ่งคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนมิให้ถูกเอาเปรียบจากองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยนี้เอง ทำให้เกิดแนวความคิดแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตยออกไปอยู่ในองค์กรต่าง ๆ กัน เพราะแนวความคิดนี้คือหลักการแบ่งแยกอำนาจอธิปไตย (THE SEPARATION OF POWER) ซึ่งเป็นหลักในทางการเมืองอันได้สร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการที่จะจำแนกอำนาจหน้าที่ของรัฐ ออกเป็นอำนาจในทางนิติบัญญัติ อำนาจในการบริหาร อำนาจในทางตุลาการ โดยมอบให้สถาบัน คือ สภาผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรี และศาลยุติธรรม ซึ่งเป็นอิสระจากกันเป็นผู้ใช้อำนาจแต่ละอำนาจ เพื่อให้การปกครองบ้านเมืองได้ดำเนินไปอย่างมีระเบียบ มีความสงบเรียบร้อยและเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน มิให้ถูกข่มเหงรังแกจากผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจปกครอง แนวความคิดนี้ถือว่าเป็นแนวความคิดพื้นฐานของมนุษย์หรือเป็นความคิดในทางธรรมชาติดอย่างหนึ่งที่ว่า ควรจะมีการแบ่งงานกันทำเพื่อผลสำเร็จที่มีประสิทธิภาพ เพราะการที่จะกะเกณฑ์ที่จะให้คนเพียงคนเดียว ใช้อำนาจสารพัดอย่างเป็นสิ่งที่ไม่วิสัย หรือหากทำได้ก็ยากที่จะเป็นไปได้โดยสำเร็จราบรื่น องค์กรที่แบ่งแยกออกจากกันตามแนวความคิดนี้มี 3 องค์กร คือ

1. อำนาจนิติบัญญัติ (PUISSANCE LEGISLATIVE) คืออำนาจเกี่ยวกับการวางระเบียบบังคับทั่วไปของรัฐ กล่าวคือ อำนาจในการตรากฎหมายที่จะใช้บังคับแก่ประชาชน
2. อำนาจปฏิบัติกิจการซึ่งขึ้นอยู่กับกฎหมายมหาชน (PUISSANCE EXECUTRIOEDES CHOSES QUI DEPENDENT DU DROIT DIS GENS) คืออำนาจในการใช้หรือบังคับใช้ให้เป็นไปตามกฎหมายหรือที่เรียกว่าอำนาจบริหาร
3. อำนาจพิพากษา (PUISSANCE DE JUGER) คืออำนาจวินิจฉัยอรรถคดี หรือที่เรียกว่าอำนาจตุลาการ

กล่าวสำหรับความผิดตามกฎหมายศาลากร ถ้าถือตามทฤษฎีว่าด้วยการแบ่งแยกอำนาจอย่างเคร่งครัดแล้ว ความผิดดังกล่าวจะต้องได้รับการพิจารณาโดยอำนาจตุลาการซึ่งก็คือศาลนั่นเอง แต่ก่อนที่คดีจะขึ้นสู่การพิจารณาคดีโดยศาลนั้นจะต้องผ่านขั้นตอนหรือกระบวนการหลาย ๆ กระบวนการ

1. การแจ้งความร้องทุกข์
2. การจับกุม

3. การสอบสวน

4. การฟ้องร้อง

ซึ่งในการดำเนินการแต่ละกระบวนการมักจะเกิดปัญหาในทางปฏิบัติจนทำให้ความผิดที่ได้กระทำลงสิ้นสุดที่ขั้นตอนการสอบสวน โดยมีได้รับการพิจารณาคดีโดยศาล หรือบางคดีถึงแม้จะขึ้นสู่การพิจารณาคดีของศาล แต่ในการวินิจฉัยชี้ขาดศาลมักจะยกฟ้องปล่อยตัวผู้กระทำผิดเสมอ ซึ่งพอจะสรุปปัญหาต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. ปัญหาในการสอบสวนคดีความผิดตามกฎหมายศุลกากร ความผิดตามกฎหมายศุลกากรอาจเกิดขึ้น โดยการนำของเข้าหรือส่งของออก โดยการสำแดงเท็จหรือโดยการลักลอบหนีศุลกากร ซึ่งการหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรโดยการสำแดงเท็จนั้นจะเกี่ยวข้องกัมนิธีการศุลกากร และเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ และเมื่อมีการสำแดงรายการใด ๆ ในใบขนสินค้าหรือเอกสารประกอบเป็นเท็จ อันเป็นเหตุให้ภาษีอากรขาด ผู้กระทำความผิดมักจะอ้างว่าตนมิได้มีเจตนาทุจริต หรือเป็นเพราะความผิดพลาดของผู้ส่งของต่างประเทศ ในความเป็นจริงแล้วผู้ส่งของต่างประเทศอาจให้ความร่วมมือในการกระทำความผิดด้วย ดังนั้น ในการสอบสวนความผิดลักษณะดังกล่าว พนักงานสอบสวนต้องมีความรู้ในทางนิธีการศุลกากรและทางการค้าระหว่างประเทศ และการที่จะรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงชัดเจนว่า ผู้กระทำความผิดมีเจตนาที่จะหลีกเลี่ยงภาษีอากรหรือไม่เป็นสิ่งที่ทำได้ค่อนข้างยาก เพราะความผิดลักษณะดังกล่าวมีความซับซ้อน ส่วนการหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรโดยการลักลอบหนีศุลกากรนั้น การกระทำความผิดมักจะอยู่ในความรู้เห็นของผู้กระทำความผิดแต่ฝ่ายเดียวและเมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ก็มักจะมิได้มีการตรวจพบความผิดในขณะที่กระทำความผิดนั้น เมื่อเป็นเช่นนี้จึงทำให้การสอบสวนเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานที่จะพิสูจน์ความผิดของผู้กระทำความผิดเป็นสิ่งที่กระทำได้ยาก เพราะพนักงานสอบสวนไม่อาจหาพยานหลักฐานที่พิสูจน์ความผิดของผู้กระทำความผิดได้อย่างเพียงพอ

นอกจากนี้ พนักงานสอบสวนที่มีความรู้ความชำนาญในการสอบสวนคดีความผิดดังกล่าว มิใช่เพียงพอ จึงทำให้การสอบสวนคดีไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าที่ควร

2. ปัญหาการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีโดยพนักงานอัยการ การดำเนินคดีชั้นพนักงานอัยการเป็นการดำเนินคดีต่อจากพนักงานสอบสวน ซึ่งมีปัญหาพอสรุปได้ดังนี้

2.1 ปัญหาการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิจารณาสิ่งคดีความผิดตามกฎหมายศุลกากรโดยพนักงานอัยการ การรวบรวมพยานหลักฐานในการดำเนินคดีอาญานั้นเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวน โดยพนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาสิ่งฟ้องหรือไม่ฟ้องคดีเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามพนักงานอัยการก็มีอำนาจให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติม หรือให้ส่งพยานคนใดมาให้ซักถามได้ ถ้าพยานหลักฐานที่สอบสวนมานั้นมีไม่เพียงพอ ทั้งนี้เพราะระบบการดำเนินคดีอาญาของไทยได้แยกอำนาจการสอบสวนและอำนาจการฟ้องร้องออกจากกัน ซึ่งการที่ได้แยกอำนาจการสอบสวนและอำนาจการฟ้องร้องออกจากกันเช่นนี้ ทำให้พนักงานอัยการไม่สามารถควบคุมการสอบสวนได้ ดังนั้น ในการสอบสวนคดีความผิดที่ยุ่งยากและซับซ้อนอย่างเช่นคดีความผิดฐานหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากร พนักงานอัยการก็ไม่สามารถร่วมการสอบสวนเพื่อวางรูปคดีแต่อย่างใด เมื่อเป็นเช่นนี้ พนักงานอัยการก็พิจารณาสิ่งคดีโดยอาศัยพยานหลักฐานที่พนักงานสอบสวนรวบรวมมาให้เท่านั้น ซึ่งถ้าหากการสอบสวนขาดประสิทธิภาพพนักงานอัยการก็ไม่สามารถรวบรวมพยานหลักฐานได้อย่างเพียงพอเพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้กระทำผิดได้

2.2 ปัญหาการฟ้องร้องหรือแก้คดีความผิดตามกฎหมายศุลกากร การฟ้องร้องหรือการแก้คดีความผิดตามกฎหมายศุลกากร อาจกระทำได้โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรคนใด ๆ โดยอาศัยอำนาจของอธิบดีกรมศุลกากร ตามมาตรา 101 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 หรือกระทำโดยพนักงานอัยการซึ่งเหตุที่กฎหมายศุลกากร ได้บัญญัติให้พนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรมีอำนาจฟ้องร้องหรือแก้คดีเกี่ยวกับการศุลกากรได้ ก็เพื่อให้การดำเนินคดีเป็นไปโดยรวดเร็ว แต่ในทางปฏิบัติแล้วพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรมิได้ใช้อำนาจเช่นนี้ ทั้งนี้เพราะพนักงานอัยการเป็นผู้ใช้อำนาจในการฟ้องร้องหรือแก้คดีดังกล่าว การที่พนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรมิได้ใช้อำนาจในการฟ้องร้องหรือแก้คดีเกี่ยวกับการศุลกากรนั้น ทำให้การดำเนินคดีความผิดดังกล่าวต้องผ่านการสอบสวนของพนักงานสอบสวนตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญาด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงทำให้การดำเนินคดีดังกล่าวไม่อาจดำเนินไปได้โดยรวดเร็วตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

ผู้เขียนเห็นว่า การที่จะให้ดำเนินคดีความผิดตามกฎหมายศุลกากรเป็นไปโดยรวดเร็วและเกิดประโยชน์แก่รัฐนั้น ควรให้พนักงานอัยการเป็นผู้ทำการฟ้องหรือแก้คดีอย่างที่ เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพราะพนักงานอัยการเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีความชำนาญในการดำเนินคดีในศาล อีกทั้งยังจะได้เป็นผู้พิจารณากลับกรองว่าคดีมีมูลความผิดหรือพยานหลักฐานเพียงพอแก่การฟ้องผู้ต้องหาหรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อมิให้มีการฟ้องคดีโดยที่ยังไม่มีมูลความผิดหรือมีพยานหลักฐานไม่เพียงพอ แต่เพื่อ

ความรวดเร็วและเป็นประโยชน์แก่รัฐในการดำเนินคดีความผิดทางศุลกากร เห็นควรให้พนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรมีอำนาจส่งเรื่องให้พนักงานอัยการดำเนินการฟ้องคดีได้โดยตรง โดยไม่ต้องผ่านการสอบสวนของเจ้าพนักงานตำรวจ อย่างไรก็ตาม ในการฟ้องคดีอาญาของพนักงานอัยการต่อศาลนั้น กฎหมายได้กำหนดไว้ว่าต้องมีการสอบสวนคดีความผิดนั้นก่อน ฉะนั้น เพื่อให้พนักงานอัยการมีอำนาจดำเนินคดีได้โดยชอบด้วยกฎหมาย จึงเห็นควรให้พนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรเป็นผู้มีอำนาจในการสอบสวนคดีความผิดทางศุลกากรด้วย โดยให้มีอำนาจในการสอบสวนคดีความผิดดังกล่าวตามอำนาจของพนักงานสอบสวนที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งเหตุที่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรเป็นผู้มีอำนาจในการสอบสวนคดีความผิดทางศุลกากรด้วยนั้น ก็เพราะพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรมีความรู้ความเข้าใจในงานด้านศุลกากรที่ดีพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความผิดทางศุลกากรเป็นความผิดที่เกี่ยวข้องกับพิธีการศุลกากร ฉะนั้น หากให้พนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรมีอำนาจสอบสวนในคดีความผิดทางศุลกากรด้วยแล้วก็จะทำให้การสอบสวนคดีความผิดดังกล่าวมีความสะดวกรวดเร็ว และเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินคดีมากยิ่งขึ้น

3. ปัญหาการพิสูจน์ความผิดฐานหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากร ในการดำเนินคดีความผิดตามกฎหมายศุลกากรนั้น กฎหมายศุลกากรได้กำหนดให้ภาระการพิสูจน์ในบางเรื่องตกอยู่กับจำเลย และได้กำหนดข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากความผิดดังกล่าวเป็นความผิดที่ยากแก่การพิสูจน์ของฝ่ายโจทก์ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

3.1 หน้าที่นำสืบเกี่ยวกับการชำระภาษี ในการดำเนินคดีความผิดตามกฎหมายศุลกากรนั้น เมื่อมีข้อโต้แย้งเกิดขึ้นว่าค่าภาษีสำหรับของใด ๆ ได้ส่งชำระถูกต้องแล้วหรือไม่ หรือว่าของนั้นได้นำเข้ามา ได้ส่งออก หรือได้จัดการอย่างอื่นชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ หน้าที่พิสูจน์ตกอยู่กับจำเลยทุกคดีไป แต่ถ้าจำเลยต่อสู้ว่าได้ซื้อของนั้นในราชอาณาจักรแล้วศาลจะไม่นำหลักการนี้ไปใช้บังคับ และได้นำหลักการเกี่ยวกับหน้าที่นำสืบทางอาญาโดยทั่วไปมาใช้บังคับ คือ โจทก์ต้องพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงดังกล่าว¹ ซึ่งเป็นภาระอย่างหนักแก่โจทก์ เมื่อเป็นเช่นนี้จึงทำให้การพิสูจน์ความผิดของจำเลยกระทำได้อย่างยาก

¹ คำพิพากษาฎีกาที่ 972/2479, 1492-1498/2479, 211-217/2482, 1038/2507, 1881/2515.

3.2 ข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับสิ่งต้องสงสัยว่ามีความผิด กฎหมายศุลกากรมีข้อสันนิษฐานว่า ถ้าปรากฏว่าผู้ใดมีสิ่งซึ่งต้องห้าม หรือสิ่งซึ่งมีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นสิ่งต้องจำกัดหรือเป็นสิ่งลักลอบหนีศุลกากรไว้ในครอบครอง ให้อธิบดี พนักงานศุลกากรผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นพิเศษจากอธิบดี พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ มีอำนาจบันทึกข้อเท็จจริงที่ตนได้พบเห็น บันทึกนี้ถ้าเสนอต่อศาลในเมื่อมีการดำเนินคดี ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นความจริงตามข้อเท็จจริงที่จดแจ้งไว้ในบันทึกนั้น และผู้นั้นได้นำสิ่งนั้นเข้ามาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือนำเข้ามาโดยลักลอบหนีศุลกากรแล้วแต่กรณี เว้นแต่จะพิสูจน์ได้เป็นอย่างอื่น แต่ในการดำเนินคดีนั้นศาลซึ่งเป็นองค์กรตุลาการได้วางแนววินิจฉัยไว้ว่า ข้อเท็จจริงที่จะจดแจ้งลงในบันทึกนั้นอย่างน้อยจะต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ประกอบกันเป็นพยานพฤติเหตุแวดล้อมพอจะแสดงได้ว่าผู้ใดมีไว้ในครอบครองนั้น เป็นผู้นำสิ่งนั้นเข้ามาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือนำเข้ามาโดยการลักลอบหนีศุลกากร² ซึ่งการที่ศาลได้วางแนววินิจฉัยไว้เช่นนี้ ทำให้เห็นว่าเมื่อมีการบันทึกข้อเท็จจริงที่ได้พบเห็นและเสนอต่อศาลแล้วจะไม่ได้รับการสันนิษฐานโดยกฎหมายเสนอไปว่าผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งสิ่งต้องห้าม หรือสิ่งซึ่งมีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นสิ่งต้องจำกัดหรือสิ่งลักลอบหนีศุลกากรเป็นผู้นำสิ่งดังกล่าวเข้ามาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือนำเข้ามาโดยลักลอบหนีศุลกากร และการที่ศาลตีความเช่นนี้น่าจะเป็นการตีความขยายตัวบท ซึ่งตามปกติแล้วข้อสันนิษฐานในกฎหมายต้องตีความโดยเคร่งครัด³ เมื่อเป็นเช่นนี้จึงทำให้เห็นว่าเมื่อมีการดำเนินคดีความผิดตามกฎหมายศุลกากรแล้ว โจทก์จะไม่ได้ประโยชน์จากข้อสันนิษฐานของกฎหมายเท่าที่ควร และเป็นภาระอย่างหนักแก่โจทก์ที่จะพิสูจน์ความผิดของจำเลย นอกจากนี้ หากสามารถบันทึกข้อเท็จจริงที่ประกอบกันเป็นพยานพฤติเหตุแวดล้อมพอจะแสดงได้ว่าผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งสิ่งต้องห้าม หรือสิ่งซึ่งมีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นสิ่งต้องจำกัดหรือสิ่งลักลอบหนีศุลกากร เป็นผู้นำสิ่งดังกล่าวเข้ามาโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือนำเข้ามาโดยลักลอบหนีศุลกากรแล้ว ก็เห็นว่ากฎหมายไม่น่าจะมีข้อสันนิษฐาน ในลักษณะเช่นนี้ไว้อีก

² คำพิพากษาฎีกาที่ 1614/2506, 114-115/2507.

³ จตุรงค์ ฉินวิวัฒน์, "ข้อสันนิษฐานในคดีอาญาอันเป็นโทษแก่จำเลย," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทนิติศาสตร์ ภาควิชานิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526), หน้า 29.

3.3 ปัญหาการพิสูจน์เจตนาในการกระทำความผิดฐานหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากร ในการดำเนินคดีความผิดฐานหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรนั้น โจทก์ต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าจำเลยได้กระทำ โดยมีเจตนาจะฉ้อค่าภาษี แต่ในกรณีที่โจทก์ได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานของกฎหมายเพียงแต่ โจทก์พิสูจน์ข้อเท็จจริงให้เข้าเงื่อนไขของข้อสันนิษฐาน โจทก์ก็จะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐาน นั้นแล้ว ซึ่งในกรณีการหลีกเลี่ยงภาษีอากรนั้นอาจกล่าวถึงข้อยุ่งยากในการพิสูจน์เจตนาการกระทำความผิดได้ดังนี้

(ก) การหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรโดยการสำแดงเท็จ กรณีนี้โจทก์ต้อง เสนอข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการสำแดงเท็จในเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าและการส่งออกเพื่อ แสดงให้เห็นถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดของจำเลย ซึ่งการที่จะพิสูจน์ให้เห็นถึงเจตนา ของจำเลยนั้น "กรรมเป็นเครื่องชี้เจตนา" ในกรณีดังกล่าวนี้การที่จำเลยสำแดงรายการใด ๆ เป็นเท็จโดยถือว่ามีเจตนาจะฉ้อค่าภาษีหรือไม่นั้น เป็นสิ่งที่พิจารณาได้ยาก เพราะการสำแดงเท็จ ดังกล่าวเช่น สำแดงชนิด คุณภาพ ปริมาณ น้ำหนัก ราคา หรืออัตราอากรสำหรับของใด ๆ เป็นเท็จ อาจเกิดขึ้นโดยมีเจตนาทุจริตหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพฤติการณ์เจตนาของศาลเป็นสำคัญ

(ข) การหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรโดยการลักลอบหนีศุลกากร กรณีนี้หาก โจทก์พิสูจน์ได้ว่าจำเลยได้นำของที่ต้องชำระภาษีอากรเข้ามาหรือส่งออกนอกราชอาณาจักรโดยไม่ ผ่านศุลกากรแล้ว ย่อมแสดงให้เห็นได้ว่าจำเลยมีเจตนาที่จะฉ้อค่าภาษี ซึ่งกรณีดังกล่าวจำเลยจะ อ้างว่าตนมิได้มีเจตนาจะฉ้อค่าภาษีนั้นย่อมฟังไม่ขึ้น

(ค) การพิสูจน์เจตนาเกี่ยวกับการรับของกลาง ของกลางอันเกี่ยวเนื่องกับ ความผิดฐานหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2482 นั้น เป็นของที่รับได้โดยไม่ต้องพิจารณาว่าเจ้าของมีส่วนรู้เห็นในการกระทำความผิดหรือไม่ เพราะการหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรนั้นกฎหมายให้ถือว่าเป็นความผิดโดยมิพักต้องคำนึงว่าผู้กระทำมี เจตนาหรือกระทำโดยประมาทเลินเล่อหรือไม่ แต่สำหรับของกลางซึ่งเป็นยานพาหนะ หรือ ภาชนะ หรือของอื่นที่รวมอยู่ในยานพาหนะ หรือภาชนะ ที่ใช้ในการกระทำความผิดตามมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 จะรับได้ก็ต่อเมื่อเจ้าของได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดด้วย เพราะกฎหมายมิได้ยกเว้นเจตนาสำหรับการลงโทษในกรณีดังกล่าว แต่มีปัญหาที่เกิด

ขั้นคือ การที่จะพิสูจน์ว่าเจ้าของทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดด้วยหรือไม่ เป็นสิ่งที่กระทำได้ยากและมักจะทำให้เจ้าของทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดซึ่งรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดด้วย รอดพ้นจากการถูกลงโทษบ่อย ๆ

กล่าวโดยสรุปแล้วจะเห็นว่า เมื่อมีการกระทำความผิดตามกฎหมายศาลกากรเกิดขึ้น และในการควบคุมอาชญากรรมดังกล่าวนี้ จะต้องใช้มาตรการในการบังคับใช้กฎหมายต่อผู้กระทำความผิด ซึ่งถ้าหากยึดถือทฤษฎีการแบ่งแยกอำนาจอย่างเคร่งครัดโดยการให้เป็นอำนาจของศาลอย่างเดียวในการทำให้คดีระงับแล้ว ในที่สุดผู้กระทำความผิดอาจจะไม่ได้รับโทษจากการกระทำของตนเอง ทั้งนี้เนื่องจาก มีปัญหาเกี่ยวกับขั้นตอนหรือกระบวนการก่อนที่จะนำคดีขึ้นสู่ศาลไม่ว่าจะในชั้นจับกุม สอบสวน ฟ้องร้อง หรือแม้กระทั่งการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดโดยศาลเองดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ดังนั้นการเปรียบเทียบระงับคดีจึงเป็นมาตรการที่จะนำมาใช้เพื่อแก้ปัญหาหรือข้อบกพร่องดังกล่าว อันจะมีผลทำให้ผู้กระทำความผิดเสมือนถูกลงโทษจากการกระทำของตนเอง ถึงแม้ส่วนใหญ่จะน้อยกว่าโทษที่ควรจะได้รับตามกฎหมายก็ตาม

นอกจากนี้ในการลงโทษผู้กระทำความผิดในทางอาญานั้น ในปัจจุบันการกำหนดโทษจะคำนึงถึงทฤษฎีการลงโทษด้วย ซึ่งทฤษฎีการลงโทษนี้จะเป็นสิ่งช่วยกำหนดการใช้ดุลพินิจได้อย่างสำคัญ ส่วนหนึ่งเพราะถือว่าทฤษฎีนี้เป็นวัตถุประสงค์ของการลงโทษ⁴ ที่จะต้องคำนึงถึงเสมอ เพราะนอกจากจะทำให้การลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดมีผลสมดังที่กำหนดไว้ในทฤษฎีต่าง ๆ แล้ว ยังมีผลเกี่ยวโยงไปอีก 2 ประการ คือ

- 1) ทำให้มีการใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษได้อย่างเหมาะสม อันเป็นประโยชน์ทั้งตัวผู้กระทำความผิดเองและผลประโยชน์ของรัฐ
- 2) ทำให้มีการใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษเป็นไปในแนวทางเดียวกัน อันทำให้เกิดความแตกต่างในการใช้ดุลพินิจในการลงโทษน้อยลง

⁴ สรรเสริญ ไกรจิตติ, "ดุลพินิจในการลงโทษ," ตุลนาท 27 (มกราคม - กุมภาพันธ์ 2523) : 25.

ทฤษฎีการลงโทษนั้นนักอาชญาวิทยา นักทัณฑวิทยา และนักสังคมวิทยา ได้พยายามศึกษาค้นคว้าและได้กล่าวถึงเหตุผลและวัตถุประสงค์ในการลงโทษไว้หลายอย่างต่างกัน อย่างเช่น

ศาสตราจารย์วอลเตอร์ ซี. เร็คเลสส์ (WALTER C. RECKLESS) ได้กล่าวถึงเหตุผลและวัตถุประสงค์ในการลงโทษไว้ 5 ประการ ดังนี้

- (1) เพื่อเป็นการแก้แค้น (RETRIBUTION)
- (2) เพื่อเป็นการชดเชยหรือทดแทนการกระทำความผิด (EXPIATION OF ATONEMENT)
- (3) เพื่อเป็นการยับยั้งมิให้ผู้อื่นปฏิบัติตามหรือเอาเยี่ยงอย่าง (DETERENCE)
- (4) เพื่อเป็นการปกป้องคุ้มครองสังคมจากอาชญากรรม (INCAPACITATION)
- (5) เพื่อเป็นการปรับปรุงหรือแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด (REFORMATION)⁵

ศาสตราจารย์เอ็ดวิน เอช. ซัทเธอร์แลนด์ และศาสตราจารย์ โดแนล อาร์. คริสซี (EDWIN H. SUTHERLAND & DONALD R. CRESSEY) ก็ได้ให้เหตุผลในการลงโทษไว้ 3 ประการดังนี้

- (1) การลงโทษเพื่อการแก้แค้น (RETRIBUTION)
- (2) การลงโทษเพื่อเป็นการยับยั้ง (DETERENCE)
- (3) การลงโทษเพื่อเป็นการปรับปรุง (REFORMATION)⁶

---

⁵Walter C. Reckless, The Crime Problem, 4th ed., (New York:Appleton-Century-Croft, 1967), p. 487.

⁶Enwin H. Sutherland and Donald R. Cressey, Principle of Criminology, 7th ed., (New York : J.B. Lippincott, 1966), p. 308.

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าปฏิกริยาของสังคมที่มีต่อผู้กระทำความผิดมีเป้าหมายและเหตุผลที่แตกต่างกันบ้าง เหมือนกันบ้าง ซึ่งในยุคที่สังคมยังไม่เจริญเป้าหมายและวัตถุประสงค์ก็เป็นการแก้แค้นและทดแทนการกระทำความผิด ต่อมาเมื่อสังคมเจริญมากขึ้นเป้าหมายและวัตถุประสงค์ก็เป็นการป้องกันสังคม การยับยั้ง และการปรับปรุง อย่างไรก็ตามวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการยับยั้งและการคุ้มครองสังคมก็ยังคงมีอยู่ตลอดเวลา โดยสรุปแล้วเป้าหมายและเหตุผลในการลงโทษอาจกล่าวได้เป็น 4 กลุ่มคือ เพื่อแก้แค้นและทดแทนการกระทำความผิด เพื่อเป็นการยับยั้งหรือป้องกัน เพื่อเป็นการคุ้มครองสังคมและเพื่อปรับปรุงและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ซึ่งพอจะกล่าวถึงสาระสำคัญได้ดังนี้

1) การลงโทษเพื่อการแก้แค้น (PUNISHMENT AS A RETRIBUTION, RETALIATION OR REVENGE) วัตถุประสงค์ของการลงโทษแบบนี้เป็นวัตถุประสงค์ที่ใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดที่มีมาแต่สมัยโบราณและแพร่หลายที่สุด แม้กระทั่งในปัจจุบันที่กล่าวได้ว่าผู้กระทำความผิดสมควรได้รับการโต้ตอบด้วยการลงโทษอย่างสาสมกับความผิดที่ได้กระทำขึ้น

ศาสตราจารย์จอห์นสัน (JOHNSON) กล่าวไว้ด้วยว่า การลงโทษโดยมีจุดประสงค์เพื่อเป็นการแก้แค้น เป็นเครื่องมือที่น่าสมดุลงในสังคมที่มีอยู่ก่อนการกระทำความผิดให้กลับคืนมาตามแนวความคิดนี้ ผู้กระทำความผิดสมควรได้รับโทษ และโทษที่จะลงควรจะทำกับความเจ็บปวดและความยากลำบากที่สังคมหรือผู้เสียหายได้รับ⁷

2) การลงโทษเพื่อเป็นการชดเชยความผิด (PUNISHMENT AS A EXPIATION OR ATONEMENT) การลงโทษเพื่อเป็นการทดแทน หรือชดเชยความผิดก็เป็นเหตุผลที่เก่าแก่พอ ๆ กับการลงโทษเพื่อการแก้แค้น ตามวัตถุประสงค์นี้ ผู้กระทำความผิดจะต้องชดเชยความผิดด้วยความ

---

⁷Elmer Hubert Johnson, Crime Correction and Society, 4th ed., revised edition (Homewood, Illinois : The Dorsey Press, 1968), P.235.

ทุกซ์ทรมาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าการลงโทษได้กระทำต่อหน้าสาธารณชน วัตถุประสงค์ของการลงโทษก็จะมีมากยิ่งขึ้น การชดเชยหรือทดแทนความผิดอาจทำได้หลายทางคือ โดยการลงโทษให้สาสมกับความผิดที่ได้กระทำขึ้นสำหรับความผิดที่ร้ายแรง หรือโดยการใช้ค่าเสียหาย ค่าทดแทนแก่ผู้เสียหายแทนการถูกลงโทษ หรือโดยการลงโทษให้สาสมกับความผิดด้วยและให้ใช้ค่าเสียหายหรือทดแทนด้วย^๘

ในปัจจุบัน การลงโทษเพื่อเป็นการชดเชยตามกฎหมายไทยนั้น มักจะใช้เป็นมาตรการเลี้ยงโทษจำคุกหรือกักขัง เช่น ในกรณีกฎหมายบัญญัติให้มีการลงโทษจำและปรับหรือทั้งจำและปรับ ศาลจะลงโทษปรับอย่างเดียวก็ได้ ส่วนการเรียกร้องค่าเสียหายหรือค่าทดแทน ถ้าโจทก์หรือผู้เสียหายได้ยื่นขอในการฟ้องคดีอาญาด้วย ศาลก็อาจให้ฝ่ายจำเลยชำระค่าเสียหายหรือค่าทดแทนให้ แต่ไม่เกินกว่าข้อหาในฟ้อง

3) การลงโทษเพื่อเป็นการยับยั้งหรือป้องกัน (PUNISHMENT AS A DETERRENCE OR RESTRAINT OR PREVENTION) การลงโทษเพื่อการยับยั้งหรือป้องกัน เพิ่งจะมีขึ้นในศตวรรษที่ 18 ตามแนวความคิดของนักอาชญาวิทยาแห่งสำนักมาตรฐาน ซึ่งมีเบคคาเรียเป็นผู้นำ เบคคาเรียได้กล่าวไว้ว่า เจตนาของการลงโทษไม่ควรจะเป็นการทรมานผู้กระทำความผิดหรือชดเชยความผิด แต่ "ควรจะป้องกันบุคคลอื่นมิให้กระทำความผิดเช่นเดียวกันนั้น และการลงโทษที่ยุติธรรมควรมีอัตราความรุนแรงพอเพียงที่จะยับยั้งบุคคลอื่น ๆ"^๙ การลงโทษตามวัตถุประสงค์นี้ก็เพื่อจะทำให้ผู้กระทำความผิดเข็ดหลาบ และเกรงกลัวจนไม่กล้ากระทำความผิดอีกต่อไป อีกประการหนึ่งก็เพื่อเป็นการเตือนมิให้คนอื่น ๆ ทำตามอย่างผู้กระทำความผิด เพราะจะถูกลงโทษเช่นเดียวกัน

^๘ สุนจน์ สุโรจน์, "วิธีการลงโทษและการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด", เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายอาญา 1 หน่วยที่ 1 - 7 (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด สำนักการพิมพ์, 2530), หน้า 175 - 176.

^๙ Walter C. Reckless, The Crime Problem, p. 504

สมมติฐานภายใต้แนวความคิดนี้มีอยู่ว่า ถ้าสังคมไม่สามารถจะนำตัวผู้กระทำความผิดมาสู่ระบบงานยุติธรรมและลงโทษผู้กระทำความผิดตามความผิดของเขาแล้วก็เท่ากับว่าสังคมจะส่งเสริมอาชญากรรม และอาชญากรรมก็จะเกิดมากขึ้น เพราะฉะนั้น การลงโทษจึงมุ่งที่จะหยุดหรือลดอาชญากรรมมิให้เกิดขึ้นและให้มีผลยับยั้งพฤติกรรมที่ผิดกฎหมายด้วย

อย่างไรก็ตาม นักวิชาการยังคงโต้เถียงกันว่าการลงโทษเพื่อเป็นการยับยั้งจะมีประสิทธิภาพเพียงใด แต่นักนิติศาสตร์บางคนก็เชื่อว่าวัตถุประสงค์ในข้อนี้มีความสำคัญมาก¹⁰

4) การลงโทษเพื่อเป็นการคุ้มครองสังคม (PUNISHMENT AS A PROTECTION OF SOCIETY OR AN INCAPACITATION) การลงโทษเพื่อป้องกันสังคมเริ่มขึ้นเมื่อมีการนำเอาวิธีการลงโทษจำคุกมาใช้ โดยถือว่า การจำคุกเป็นมาตรการที่ทำให้เกิดความปลอดภัย กล่าวคือผู้ที่ถูกจำคุกอยู่ย่อมไม่สามารถจะออกไปก่ออาชญากรรมหรือความเดือดร้อนแก่สังคมได้อีก อย่างน้อยก็เป็น การชั่วคราวระหว่างที่ถูกจำคุก

การลงโทษโดยการจำคุกเป็นวิธีการจำกัดอิสรภาพ และความเคลื่อนไหวของผู้กระทำผิด ซึ่งโอเพินไฮเมอร์ (OPENHEIMER) เรียกวิธีการดังกล่าวว่า "ทฤษฎีลดความสามารถ" (THEORIES OF DISABLEMENT) และได้นำวิธีการนี้มาใช้กับผู้กระทำผิดเกือบทุกประเภทตั้งแต่จำคุกระยะสั้นไปจนถึงจำคุกตลอดชีวิต วิธีการป้องกันสังคมหรือคุ้มครองสังคมได้ถูกนำไปใช้กับอาชญากรที่ทำผิดเป็นสันดานและอาชญากรวิกลจริต

---

¹⁰ ประธาน วัฒนวิเศษย์, "อาชญากรรมในสังคม," เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายอาญา 1 หน่วยที่ 1 - 7 (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด สำนักการพิมพ์, 2530), หน้า 34.

5) การลงโทษเพื่อเป็นการปรับปรุง

การลงโทษเพื่อเป็นการปรับปรุงผู้กระทำความผิดเกิดขึ้นเมื่อมีการใช้โทษจำคุกอย่างกว้างขวาง เหตุผลก็มีอยู่ว่า การลงโทษมีแนวโน้มที่จะปรับปรุงผู้กระทำความผิด และอาจจะปรับปรุงแก้ไขได้สำเร็จโดยการก่อให้เกิดความกลัวว่าจะมีการลงโทษซ้ำอีก หรือโดยการก่อให้เกิดความสำนึกว่าอาชญากรรมให้ประโยชน์ไม่คุ้มกับโทษ หรือโดยการทำลายนิสัยต่าง ๆ ที่อาชญากรได้สร้างขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าโทษเป็นการจำคุกระยะยาว ผู้กระทำความผิดก็จะไม่มีโอกาสแสดงนิสัยเหล่านั้น นอกจากนี้ระหว่างถูกลงโทษจำคุกผู้ต้องลงโทษยังจะได้รับการฝึกอบรมการให้ทำงาน และการอบรมจิตใจควบคู่กันไปด้วยเพื่อเป็นการปรับปรุงให้เป็นคนดี

อนึ่ง ในการกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ได้มีหลักคอยควบคุมการใช้ดุลพินิจอยู่หลายประการ ไม่ว่าจะเป็นหลักการในทางทฤษฎีคือ ทฤษฎีการลงโทษแบบต่าง ๆ เป็นต้นว่าการลงโทษเพื่อแก้แค้น การลงโทษเพื่อเป็นการชดเชยความผิด การลงโทษเพื่อเป็นการยับยั้งหรือป้องกัน การลงโทษเพื่อเป็นการคุ้มครองสังคม หรือการลงโทษเพื่อเป็นการปรับปรุง หรือในด้านข้อเท็จจริง การจะกำหนดโทษแก่ผู้กระทำผิดมากหรือน้อย หนักหรือเบาประการใด ย่อมขึ้นอยู่กับสภาพของข้อเท็จจริงในแต่ละกรณีว่า ผู้กระทำผิดคนใดควรจะได้รับโทษสถานใด เพียงใดอันเป็นวิธีการที่เป็นการอำนวยความสะดวกเฉพาะกรณีนั่นเอง ข้อเท็จจริงดังกล่าวได้แก่

(1) ลักษณะของผู้กระทำผิด การคำนึงถึงลักษณะของผู้กระทำผิดเพื่อประกอบดุลพินิจในการลงโทษถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดตามทฤษฎีการลงโทษ เพราะหากจำเลยมีสภาพแวดล้อมหรือข้อเท็จจริงอย่างใดนั้น เป็นสิ่งที่จะทำให้ข้อดีกรรมมูลกากร หรือคณะกรรมการเปรียบเทียบระดับคดีกำหนดโทษได้ถูกต้องตามทฤษฎีการลงโทษ ซึ่งผู้กระทำผิดแต่ละคนนั้นย่อมมีสภาพที่แตกต่างกัน จึงควรใช้ทฤษฎีการลงโทษเพื่อความเหมาะสมต่างกันไปแล้วแต่กรณี เช่น หากผู้กระทำผิดเป็นบุคคลที่มีสันดานชั่วร้ายก็ต้องใช้ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้น หรือทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการชดเชยความผิด ในกรณีกลับกัน หากผู้กระทำผิดเป็นบุคคลที่ควรเมตตาการุณาก็ย่อมได้รับโทษลดหลั่นลงมาหรือใช้ทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการยับยั้งหรือป้องกัน เป็นต้น

(2) วิธีการกระทำความผิดและผลของความผิด การกระทำความผิดฐานหลักเลื่องลือชู้ลกากรนั้นเกิดขึ้นได้ทั้งความผิดสำเร็จ และการพยายามกระทำความผิด อย่างไรก็ดี

ความหมายของคำว่าผลในที่นี่กว้าง ไกลกว่าผลในองค์ประกอบของกฎหมาย คือ มีความหมาย
 เลยไปอีกว่าเกี่ยวข้องกับสภาพอย่างไร และกระทำแล้วมีผลอย่างไรติดตามมา เช่น การกระทำ
 ความผิดได้กระทำโดยวิธีการที่แยบยลหรือต่อผู้ขัดขวางพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือปลอมแปลง เอกสาร
 หรือการหลีกเลียงภาษีศุลกากร เป็นเหตุให้อากรชาตมากน้อยเพียงใด ถ้าการหลีกเลียงภาษี
 ศุลกากรได้กระทำโดยวิธีการที่แยบยลหรือต่อผู้ขัดขวางพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือปลอมแปลง เอกสาร
 หรือการหลีกเลียงภาษีศุลกากร เป็นเหตุให้อากรชาตเป็นจำนวนมาก ย่อมถือว่าเป็นการกระทำผิด
 ที่รุนแรง ซึ่งควรจะถูกลงโทษรุนแรงกว่าการหลีกเลียงภาษีศุลกากรที่กระทำโดยวิธีธรรมดา หรือ
 ที่เป็นเหตุให้อากรชาตเป็นจำนวนน้อย เป็นต้น

(3) ผลประโยชน์ของรัฐหรือสาธารณชน กฎหมายอาญานั้นถือว่าเป็นกฎหมาย
 มหาชนที่มีวัตถุประสงค์ในการรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยของสังคม ด้วยเหตุนี้ข้อเท็จจริงที่
 เกี่ยวกับการกระทำที่กระทบต่อผลประโยชน์ของรัฐหรือสาธารณชน จึงจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงอีก
 ประการหนึ่ง การหลีกเลียงภาษีศุลกากรเมื่อเป็นการกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ของรัฐหรือ
 ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐอย่างรุนแรงนั้น จำเป็นจะต้องใช้ดุลพินิจลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด
 ให้สมกับความผิดที่เกิดขึ้น แต่อย่างไรก็ตามการที่จะพิจารณาว่ารัฐจะได้รับผลประโยชน์ หรือ
 ได้รับความเสียหายอย่างไรหรือไม่ ต้องพิจารณาจากเหตุผลเป็นเรื่อง ๆ ไป เช่น หากมีการฟ้องร้อง
 คดีกับผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องหาโดยไม่เปรียบเทียบประจักษ์แล้ว รูปคดีหรือผลคดีอาจเสี่ยงต่อความ
 เสียหายแก่รัฐหรือไม่ หรือเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการหลีกเลียงภาษีศุลกากร
 หรือเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจของรัฐหรือสัมพันธไมตรีระหว่างประเทศ เป็นต้น

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า การเปรียบเทียบประจักษ์มีความยืดหยุ่นมากกว่าที่กฎหมาย
 ศุลกากรกำหนดไว้ ดังนั้นเมื่อได้พิจารณาถึงข้อเท็จจริงต่าง ๆ แล้ว ในการกำหนดเงื่อนไขหรือ
 ผลตอบแทนที่ผู้กระทำความผิดควรจะได้รับ จึงสามารถทำให้สอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษดังกล่าวได้
 กอปรกับการใช้อำนาจเปรียบเทียบคดีเป็นเพียงการใช้อำนาจหน้าที่กึ่งตุลาการ (QUASI JUDICIAL
 FUNCTION) เพราะการเปรียบเทียบประจักษ์จะมีผลบังคับก็ต่อเมื่อผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด ได้
 ยินยอมด้วยในการเปรียบเทียบประจักษ์นั้น ดังนั้นการคงไว้ซึ่งการเปรียบเทียบประจักษ์ตามกฎหมาย
 ศุลกากรจึงเหมาะสมด้วยประการทั้งปวง

ข. ปัญหาเกี่ยวกับองค์ประกอบหรือหลักเกณฑ์ที่ทำให้การเปรียบเทียบระดับคดีมีผลสมบูรณ์

จากการศึกษาถึงรายละเอียดเกี่ยวกับการเปรียบเทียบระดับคดีพอจะสรุปองค์ประกอบหรือหลักเกณฑ์ที่จะทำให้การเปรียบเทียบระดับคดีมีผลสมบูรณ์ได้ดังนี้

1. การตกลงระดับคดีจะต้องกระทำโดยผู้มีอำนาจทั้งสองฝ่าย
2. จะต้องเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ที่ได้กำหนดไว้
3. การตกลงระดับคดีจะต้องได้รับความยินยอมทั้ง 2 ฝ่าย
4. โดยวิธีใช้ค่าปรับ, ทำความตกลง, ทำทัณฑ์บน หรือให้ประกัน
5. จะต้องมีการปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ได้กำหนดหรือตกลงกันไว้ครบถ้วน

สำหรับในหัวข้อนี้จะไม่กล่าวถึง ปัญหาเกี่ยวกับความผิดตามกฎหมายศุลกากร แต่จะกล่าวถึงปัญหาเกี่ยวกับองค์ประกอบหรือหลักเกณฑ์ที่ทำให้การเปรียบเทียบระดับคดีมีผลสมบูรณ์ 4 ประการ คือ

1) ปัญหาเกี่ยวกับ ผู้มีอำนาจในการทำความตกลงระดับคดีฝ่ายที่จะต้องถูกฟ้องตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469

- 2) ปัญหาเกี่ยวกับความยินยอมในการตกลงระดับคดี
- 3) ปัญหาเกี่ยวกับวิธีหรือเกณฑ์การเปรียบเทียบระดับคดี
- 4) ปัญหาการปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ได้กำหนดหรือตกลงกันไว้

1) ปัญหาเกี่ยวกับผู้มีอำนาจในการทำความตกลงระดับคดีฝ่ายผู้ที่จะต้องถูกฟ้องตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469

ผู้ที่จะต้องถูกฟ้องตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ได้แก่ ผู้กระทำผิดนั่นเอง โดยปกติการทำนิติกรรมสามารถกระทำได้โดยผู้ที่มีความสามารถตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่หากบุคคลใดไม่มีอำนาจหรือใช้อำนาจได้อย่างจำกัด เรียกว่า ผู้หย่อนความสามารถ เช่น ผู้เยาว์ เป็นต้น ผู้กระทำความผิดตามกฎหมายศุลกากรในปัจจุบันพบว่ามีจำนวนไม่น้อยที่ผู้กระทำผิดเป็นผู้เยาว์*

---

*ผู้เยาว์ คือ บุคคลที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ บุคคลย่อมพ้นจากภาวะผู้เยาว์และบรรลุนิติภาวะเมื่ออายุ 20 ปี หรือเมื่อทำการสมรส แต่การสมรสนั้นจะทำได้ต่อเมื่อชายและหญิงมีอายุสิบเจ็ดปีบริบูรณ์แล้ว เว้นแต่ในกรณีมีเหตุอันสมควรศาลอาจอนุญาตให้มีการสมรสก่อนนั้นได้

หลังจากได้มีการกระทำความผิดและถูกจับกุมแล้ว ต่อมาได้ตกลงระงับคดีกับกรมศุลกากร ซึ่งหากมองในแง่นิติกรรมแล้วจะเห็นว่า โดยปกติการทำนิติกรรมโดยผู้เยาว์นั้นจะต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรม อันได้แก่ บิดา มารดา หรือผู้ปกครองตามกฎหมาย มิฉะนั้นนิติกรรมนั้นตกเป็นโมฆียะ¹¹ และการตกลงระงับคดีก็มีใช้นิติกรรมที่ผู้เยาว์กระทำได้โดยลำพังตามมาตรา 22-25 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กล่าวคือ ไม่ใช่นิติกรรมที่เป็นคุณประโยชน์แก่ผู้เยาว์ฝ่ายเดียว¹² ไม่ใช่นิติกรรมที่ผู้เยาว์ต้องทำเองเฉพาะตัว¹³ ไม่ใช่นิติกรรมที่จำเป็นเพื่อการเลี้ยงชีพของผู้เยาว์และสมแก่ฐานะานุรูป¹⁴ และมีใช้นิติกรรมจำนำทรัพย์สินในโรงรับจำนำ¹⁵ แต่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1574(8) ได้กำหนดเกี่ยวกับนิติกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้เยาว์ที่ผู้ใช้อำนาจปกครองหรือผู้แทนโดยชอบธรรมจะทำได้ เว้นแต่ศาลจะอนุญาต ซึ่งได้แก่การประนีประนอมยอมความทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา นอกจากนี้เมื่อผู้ใช้อำนาจปกครองหรือผู้แทนโดยชอบธรรมทำเองโดยลำพังมิได้ก็จะให้ความยินยอมแก่ผู้เยาว์ตามมาตรา 21 มิได้เช่นกัน¹⁶ เมื่อพิจารณาจากหลักกฎหมายดังกล่าวจะเห็นว่า การตกลงระงับคดีตามกฎหมายศุลกากร ซึ่งเป็นการประนีประนอมยอมความในคดีอาญาจะกระทำโดยผู้เยาว์หรือผู้แทนโดยชอบธรรมมิได้ จะต้องได้รับอนุญาตจากศาลก่อน

นักกฎหมายบางท่านได้มีความเห็นในอีกแง่หนึ่ง โดยศาสตราจารย์จิตติ ตังศภัทย์ ได้หมายเหตุไว้ท้ายคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1290/2500 ว่า "การฟ้องการถอนฟ้องหรือยอมความในคดี

¹¹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 21

¹² ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 22

¹³ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 23

¹⁴ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 24

¹⁵ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 25

¹⁶ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 856-857/2497

อาญา ไม่ใช่นิติกรรมในกฎหมายเอกชน แต่เป็นวิธีการตามบทบัญญัติในกฎหมายมหาชนต่างหาก"¹⁷ นอกจากนี้ท่านยังได้หมายเหตุไว้ท้ายคำพิพากษากฎีกาที่ 982/2520 อีกว่า "การยอมความในคดีอาญาไม่ใช่การประนีประนอมยอมความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 850 ไม่ใช่นิติกรรม ตามมาตรา 112 แม้จะเคยมีคำพิพากษากฎีกาพิพากษาว่าการยอมความในคดีอาญาเป็นนิติกรรมที่ผู้เยาว์ทำเองไม่ได้ก็ตาม เพราะไม่ใช่ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลตามมาตรา 112 ที่จะระงับได้ด้วยการแสดงเจตนา ซึ่งในเรื่องนี้ อาจารย์ชัยสิทธิ ตราชูธรรม ได้มีความเห็นพ้องกับ ศาสตราจารย์ จิตติ ดิงศภัทย์ โดยเห็นว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นกฎหมายมหาชน เมื่อการยอมความ เป็นบทบัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา การยอมความจึงเป็นเรื่องของกฎหมายมหาชน เมื่อไม่มีบทบัญญัติให้นำหลักการประนีประนอมยอมความหรือนิติกรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งเป็นเรื่องของกฎหมายเอกชนมาใช้บังคับ การยอมความจึงไม่ถือเป็นนิติกรรม หรือการประนีประนอมยอมความในทางแพ่ง แต่ถึงแม้การยอมความจะมีใช้นิติกรรม หากผู้เยาว์เป็นผู้เสียหาย ผู้เยาว์ก็ไม่มีอำนาจยอมความได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้เนื่องจากมาตรา 5 และมาตรา 6 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้กำหนดให้ผู้แทนโดยชอบธรรมเป็นผู้จัดการแทน หรือหากไม่มีผู้แทนโดยชอบธรรม หรือผู้แทนโดยชอบธรรมไม่สามารถ จะทำการตามหน้าที่โดยเหตุหนึ่งเหตุใด รวมทั้งมีผลประโยชน์ขัดกันกับผู้เยาว์ ญาติ หรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมขอต่อศาลขอให้ตั้งเขาเป็นผู้แทนเฉพาะคดีได้"¹⁸ ถ้าถือตามเหตุผลดังกล่าว การตกลงระงับคดีอื่นเป็นการประนีประนอมยอมความในคดีอาญาอย่างหนึ่งคงจะมีหลักการไม่แตกต่างไปจากการยอมความตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กล่าวคือ การตกลงระงับคดีตามกฎหมายศุลกากรไม่เป็นนิติกรรม หรือการประนีประนอมยอมความในทางแพ่ง ดังนั้นผู้เยาว์จึงสามารถกระทำเองได้ เนื่องจากในกรณีเช่นนี้ผู้เยาว์เป็นฝ่ายกระทำผิดและไม่มีกฎหมายห้ามไว้

¹⁷ ดุลพาท, เล่ม 1 ปีที่ 5 เดือนมกราคม 2510 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาดไทย) หน้า 25

¹⁸ ชัยสิทธิ ตราชูธรรม "การยอมความคดีอาญา" วารสารกฎหมาย ปีที่ 5 (ฉบับที่ 2 2523) หน้า 102-116

ผู้เขียนมีความเห็นว่า การที่ผู้เยาว์กระทำความผิดตามกฎหมายคุ้มครองผู้เยาว์สามารถทำความตกลงระงับคดีกับกรมศุลกากรได้เองโดยอาศัยบทบัญญัติของมาตรา 102, 102 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ซึ่งเป็นกฎหมายพิเศษ ได้บัญญัติให้ผู้ที่ถูกฟ้องตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 สามารถตกลงระงับคดีกับกรมศุลกากรได้ โดยยินยอมและใช้ค่าปรับทำความตกลง ทำทัณฑ์บน หรือให้ประกัน ดังนั้น เมื่อผู้เยาว์เป็นผู้กระทำผิดและต้องถูกฟ้องตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ย่อมสามารถทำความตกลงระงับคดีกับกรมศุลกากรได้โดยตรง ทั้งนี้เป็นทำนองเดียวกับการขอมความในคดีอาญาความผิดต่อส่วนตัว แม้จะเป็นนิติกรรมผู้แทนโดยชอบธรรมก็มีอำนาจจัดการแทนผู้เยาว์ ซึ่งเป็นผู้เสียหายได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 3 และมาตรา 5 โดยถือว่ากฎหมายพิเศษยกเว้นกฎหมายทั่วไป¹⁹ ไม่ต้องขออนุญาตศาลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1574 (8) นอกจากนี้หากเปรียบเทียบระหว่างการตกลงระงับคดีซึ่งเป็นการทำให้คดีอาญาที่ผู้เยาว์ได้กระทำขึ้นสิ้นสุดลง กับการให้รัฐดำเนินคดีอาญาในทางกระบวนยุติธรรมทางอาญา ซึ่งเกี่ยวกับเสรีภาพของตัวผู้เยาว์เองแล้ว การให้ผู้เยาว์ได้เลือกปฏิบัติย่อมเป็นการสมควรมากกว่า

2) ปัญหาเกี่ยวกับความยินยอมในการตกลงระงับคดี

ดังที่ได้กล่าวไปในบทก่อนแล้วว่า การเปรียบเทียบระงับคดีจะมีผลเกี่ยวข้องกับสองฝ่ายคือผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้กระทำผิดฝ่ายหนึ่ง กับกรมศุลกากรโดยอธิบดีหรือคณะกรรมการเปรียบเทียบอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะต้องยินยอมหรือมีความสมัครใจที่จะเปรียบเทียบระงับคดีดังกล่าว โดยไม่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งบังคับฝืนใจอีกฝ่ายหนึ่งได้ ซึ่งความยินยอมดังกล่าวกฎหมายมิได้กำหนดแบบ²⁰ ของความยินยอมไว้ และการเปรียบเทียบระงับคดีก็ไม่ใช่สัญญาประนีประนอมยอมความในทางแพ่ง

¹⁹ คีศักดิ์ สอนองชาติ คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมและสัญญา (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จรัสสินทวงศ์, 2534) หน้า 102-116

²⁰ แบบของนิติกรรม หมายถึง วิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้และบังคับให้ผู้แสดงเจตนาทำนิติกรรมต้องปฏิบัติตามเพื่อความสมบูรณ์ของนิติกรรม

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 850 และมาตรา 852 ดังนั้นการเปรียบเทียบระดับคดี จึงไม่จำเป็นต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ ลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบ หรือลายมือชื่อตัวแทนของฝ่ายนั้น แต่จะต้องมีความชัดเจนเพียงพอที่จะทำให้เห็นว่าทั้งสองฝ่ายได้ตกลงยินยอมระดับคดีกัน ในทางปฏิบัติ สามารถกระทำได้หลายทาง เช่น นำค่าปรับมาชำระตามจำนวนที่อธิบดีกรมศุลกากรหรือคณะกรรมการ เปรียบเทียบกำหนดหรือผู้กระทำผิดยื่นคำร้องขอตกลงระดับคดีต่อกรมศุลกากร พร้อมทั้งปฏิบัติตาม เงื่อนไขที่กำหนดไว้ เมื่ออธิบดีหรือคณะกรรมการเปรียบเทียบตกลงด้วย การเปรียบเทียบระดับคดี ก็เกิดขึ้น

อย่างไรก็ตาม มีปัญหาว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะถอนคำยินยอมของตนเองได้หรือไม่ ซึ่ง ผู้เขียนเห็นว่าหากความยินยอมเกิดขึ้นเพียงฝ่ายเดียวอีกฝ่ายหนึ่งยังมีได้ตกลงยินยอมด้วย ฝ่ายที่ แสดงเจตนาว่ายินยอมตกลงระดับคดีไปแล้ว สามารถแสดงเจตนาขอถอนคำยินยอมของตนได้ เช่น ในทางปฏิบัติผู้กระทำผิดจะแสดงเจตนาต่อกรมศุลกากรขอตกลงระดับคดี โดยยินยอมปฏิบัติตาม เงื่อนไขที่อธิบดีหรือคณะกรรมการเปรียบเทียบกำหนด หากคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของ เจ้าหน้าที่ชั้นต้น หรืออธิบดีหรือคณะกรรมการเปรียบเทียบ ผู้กระทำผิดอาจขอถอนคำร้องขอตกลง ระดับคดีดังกล่าวได้ ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนั้นกรมศุลกากรก็จะทำได้แต่เพียงส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวน ดำเนินคดีทางศาลเท่านั้น แต่ถ้าเมื่อใดที่อธิบดีหรือคณะกรรมการเปรียบเทียบ ได้ตกลงระดับคดีกับ ผู้กระทำผิดแล้วถือว่าได้ผ่านกระบวนการของการเปรียบเทียบระดับคดีตามที่กฎหมายกำหนดไว้อย่าง สมบูรณ์แล้ว ซึ่งมีผลทำให้ความผิดที่ได้กระทำลงระงับไปทันที ไม่สามารถฟ้องร้องผู้กระทำผิดได้อีก ดังนั้น ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจึงไม่อาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนกระบวนการตามกฎหมายดังกล่าว ได้ ยกเว้นจะเป็นการเปรียบเทียบระดับคดีซึ่งบกร้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งได้กล่าวมาแล้ว ในบทก่อน

3) ปัญหาเกี่ยวกับวิธีหรือเกณฑ์การเปรียบเทียบระดับคดี

ดังที่กล่าวในบทก่อนแล้วว่า เกณฑ์การเปรียบเทียบระดับคดีที่กรมศุลกากรใช้ปฏิบัติ ในปัจจุบัน เป็นเกณฑ์ที่ได้สร้างขึ้นเป็นบรรทัดฐานของการใช้ดุลพินิจของอธิบดี หรือคณะกรรมการ เปรียบเทียบ โดยมีวัตถุประสงค์ให้การพิจารณาระดับคดีโดยการเปรียบเทียบระดับคดีตามพระราช บัญญัติศุลกากรเกิดความรัดกุม รวดเร็ว และเป็นไปในแนวเดียวกันและในทางปฏิบัติ เจ้าหน้าที่ ชั้นต้นจะเป็นผู้พิจารณาความผิดและกำหนดเงื่อนไขที่ผู้กระทำผิดต้องปฏิบัติ เสนอต่อผู้บังคับบัญชาตาม

ลำดับชั้น เพื่อให้ข้อคิดหรือคณะกรรมการใช้ดุลพินิจในการเปรียบเทียบระดับคดี ดังนั้นหากปล่อยให้มีการใช้ดุลพินิจกันอย่างกว้างขวางและเป็นอิสระ ไม่ถูกจำกัดโดยกฎเกณฑ์บรรทัดฐานใด ๆ แล้ว ย่อมเปิดโอกาสให้มีการทุจริต คอรัปชันในหมู่เจ้าหน้าที่ได้ง่าย อย่างไรก็ตามการมีเกณฑ์การเปรียบเทียบระดับคดีก็มีผลเสีย คือ ทำให้การใช้ดุลพินิจในการเปรียบเทียบระดับคดีไม่สอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษ และข้อเท็จจริงก็ปรากฏในแต่ละคดี กล่าวคือ ในการพิจารณาเปรียบเทียบระดับคดีเจ้าหน้าที่จะไม่คำนึงถึงลักษณะของผู้กระทำผิด, ประโยชน์ของรัฐหรือสาธารณชน, ลักษณะวิธีการในการกระทำความผิดและผลของความผิด แต่จะพิจารณาเพียงแต่ว่า การกระทำนั้นเป็นความผิดหรือไม่ในข้อหาใด กระทบกระเทือนค่าภาษีอากรจำนวนเท่าใด และเกณฑ์ระดับคดี สำหรับความผิดดังกล่าวเป็นอย่างไรจึงเป็นการกำหนดมาตรการที่ผู้กระทำผิดได้รับแข่งกระด้างหรือตายตัวเกินไป

นอกจากนี้ ในปัจจุบันการค้าระหว่างประเทศเจริญก้าวหน้าเป็นอันมาก สถิติการนำเข้าและส่งออกจึงเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ผู้ประกอบการค้าทั้งรายเล็กรายใหญ่จึงพยายามลดต้นทุนของตนเอง เพื่อให้ได้กำไรมากที่สุด ซึ่งวิธีหนึ่งที่นิยมกัน คือการลักลอบหลีกเลี่ยงภาษีอากร ดังนั้นคดีเกี่ยวกับความผิดตามกฎหมายศุลกากรจึงเพิ่มขึ้นไปด้วย แต่ในบางกรณีผู้กระทำความผิดมิได้มีเพียงเฉพาะผู้ประกอบการค้าเท่านั้น แต่เป็นผู้บริโภครวม เช่น ความผิดฐานรับของผิดศุลกากรโดยเป็นผู้ซื้อหรือรับไว้โดยประการใด ๆ ซึ่งของอันตนรู้ว่าเป็นของที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรโดยหลีกเลี่ยงภาษีอากร ข้อห้าม ข้อจำกัด ตามมาตรา 27 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 แต่เกณฑ์การเปรียบเทียบระดับคดีที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ถึงแม้จะกำหนดเฉพาะค่าปรับหรือผลประโยชน์ในทางเศรษฐกิจซึ่งน่าจะชดเชยด้วยทฤษฎีทางอาชญาวิทยา และทัณฑวิทยาแล้วก็ตาม แต่เงื่อนไขหรือมาตรการในเกณฑ์ดังกล่าวโดยคำนึงถึงค่าภาษีที่ขาดในแต่ละระดับยังห่างกันมากเกินไป ทำให้ผู้กระทำความผิดมีความรู้สึกว่าจะไม่เป็นธรรม กล่าวคือ คนจน หรือพ่อค้ารายเล็ก ๆ อาจรู้สึกว่าจะโทษรุนแรง แต่ในทางกลับกันคนร่ำรวยอาจเห็นว่าเป็นโทษสถานเบาไม่เข็ดหลาบที่จะกระทำความผิดอีกทั้งในปัจจุบันมีการกระทำความผิดตามกฎหมายศุลกากรมีอยู่โดยทั่วไปมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นเกณฑ์การเปรียบเทียบระดับคดีที่ใช้อยู่จึงไม่เหมาะสม และสนองตอบต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทนี้ เพราะไม่รุนแรงเมื่อเปรียบเทียบกับโทษปรับตามกฎหมาย เช่น ปรับเป็นเงินสี่เท่าราคาของซึ่งรวมค่าอากรเข้าด้วยแล้ว ผู้กระทำความผิดจึงยอมเสียที่จะกระทำความผิดโดยมิได้เกรงกลัวต่อมาตรการที่จะได้รับแต่ประการใด ดังนั้นจึงควรแก้ไข

ปรับปรุงเกณฑ์ดังกล่าวให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น และควรเปิดโอกาสให้มีการใช้ดุลพินิจสำหรับความผิดแต่ละกรณีได้อย่างกว้างขวางมากกว่านี้ แต่เพิ่มมาตรการควบคุมหรือตรวจสอบมิให้มีการทุจริตคอร์รัปชัน อย่างเข้มงวดมากขึ้น

อนึ่ง เกณฑ์การเปรียบเทียบระดับคดี โดยการที่ผู้กระทำผิดซึ่งเป็นเจ้าของของกลาง ยกของกลางให้ตกเป็นของแผ่นดินแต่เพียงอย่างเดียวในความผิดฐานซื้อหรือรับไว้ด้วยประการใด ๆ ซึ่งของอันตนรู้ว่าเป็นของที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร โดยหลีกเลี่ยงอากร ข้อห้าม ข้อจำกัด ตามมาตรา 27 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 นั้น ผู้เขียนเห็นว่า เป็นข้อบกพร่องของเกณฑ์การเปรียบเทียบระดับคดีอย่างหนึ่ง เนื่องจากเกณฑ์การเปรียบเทียบระดับคดีเป็นบรรทัดฐานของการใช้ดุลพินิจที่ประกาศให้ทราบกันโดยทั่วไป ดังนั้นผู้กระทำผิดบางรายซึ่งมิใช่เจ้าของของกลางแต่ถูกจับพร้อมกับของกลางภายหลังจากที่ของกลาง ได้ผ่านการลักลอบหนีศุลกากรเรียบร้อยแล้ว ซึ่งหากมีการดำเนินคดีทางศาลผู้กระทำผิดจะต้องถูกฟ้องในความผิดฐานรับไว้ด้วยประการใด ๆ ซึ่งของอันตนรู้ว่าเป็นของที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร โดยหลีกเลี่ยงอากร ตามมาตรา 27 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 แต่ในการเปรียบเทียบระดับคดีในความผิดดังกล่าว ถ้าผู้กระทำผิดเป็นเจ้าของของกลาง เกณฑ์การเปรียบเทียบระดับคดีที่ใช้ คือ การยกของกลางให้เป็นของแผ่นดินเท่านั้น แต่ถ้าไม่ใช่เจ้าของของกลาง กรมศุลกากรจะถือว่าผู้กระทำผิดมีความผิดในลักษณะเกี่ยวข้องด้วยประการใด ๆ ในการลักลอบหนีศุลกากรและเกณฑ์ที่ใช้คือ ให้ผู้กระทำผิดใช้ค่าปรับคนละ 20,000 บาท ดังนั้นเพื่อมิให้หลุดพ้นจากมาตรการการใช้ค่าปรับ ผู้กระทำผิดจึงรับเป็นเจ้าของของกลางพร้อมทั้งรับสารภาพว่าเป็นผู้ซื้อหรือรับไว้ด้วยประการใด ๆ ซึ่งของอันตนรู้ว่าเป็นของที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร โดยหลีกเลี่ยงอากร ข้อห้าม ข้อจำกัด และขอมยกของกลางให้ตกเป็นของแผ่นดินหรือในกรณีที่ถูกจับผู้กระทำผิดได้หลายคน โดยมีเจ้าของของกลางคนเดียวคนอื่นเป็นผู้รับจ้างขนย้าย ซึ่งหากถูกจับผู้กระทำผิดก็จะสมยอมกัน โดยรับเป็นเจ้าของร่วมกันทุกคนแล้วยกของกลางให้เป็นของแผ่นดิน คดีก็เป็นอันระงับ เช่นนี้ จะเห็นว่าในที่สุดแล้ว ผู้กระทำผิดที่มีเจ้าของของกลางก็จะไม่ได้รับโทษจากการกระทำของตนเองใด ๆ ทั้งสิ้น ดังนั้นจึงควรมีการแก้ไขเกณฑ์การเปรียบเทียบระดับคดีในส่วนนี้ ซึ่งอาจทำได้โดยการให้ค่าปรับอีกส่วนหนึ่งด้วย นอกจากนี้ในกรณีความผิดหลายกระทงหากให้มีการเปรียบเทียบระดับคดีตามกฎหมายศุลกากร โดยการยกของกลางให้เป็นของแผ่นดินแล้ว อาจทำให้ผู้กระทำผิดไม่ได้รับการลงโทษจากการกระทำความผิดตามกฎหมายศุลกากร เนื่องจากของกลาง

ดังกล่าวอาจถูกริบตามประมวลกฎหมายอาญาอยู่แล้ว เพราะเป็นของที่มีไว้เป็นความผิด หรือเป็นของที่ได้ใช้หรือมีไว้ใช้ในการกระทำความผิดตามกฎหมายอื่น ดังนั้นในกรณีดังกล่าวจึงควรเปรียบเทียบระดับคดี โดยใช้มาตรการหรือวิธีอื่นแทนการยกของกลางให้เป็นของแผ่นดิน

4) ปัญหาการปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ได้กำหนดหรือตกลงกันไว้

การเปรียบเทียบระดับคดีจะมีผลสมบูรณ์ได้ไม่เฉพาะแต่ความยินยอมของทั้งสองฝ่ายเท่านั้น แต่จะต้องมีการปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ได้กำหนดไว้อย่างครบถ้วนเสียก่อน เช่น อธิบดีหรือคณะกรรมการทำความตกลงกับผู้กระทำผิด โดยให้ผู้กระทำผิดใช้ค่าปรับและชำระค่าภาษีอากรที่ขาด ความสมบูรณ์ของการเปรียบเทียบระดับคดีจะเกิดขึ้นต่อเมื่อผู้กระทำผิดใช้ค่าปรับและชำระค่าภาษีอากรที่ขาดแล้วเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากการเปรียบเทียบระดับคดีตามกฎหมายศุลกากรเป็นการทำให้คดีที่มีโทษทางอาญาระงับไป โดยให้ผู้กระทำผิดได้รับผลตอบแทนอย่างใดอย่างหนึ่งเหมือนกับรับโทษในทางอาญา ดังนั้นการเปรียบเทียบระดับคดีจะสมบูรณ์ได้ต่อเมื่อผู้กระทำผิดได้รับผลตอบแทนจากการกระทำของตนแล้วเท่านั้น และเงื่อนไขให้ผู้กระทำผิดปฏิบัติ เช่น ใช้ค่าปรับไม่ใช่ค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนความเสียหายแก่รัฐ ดังนั้นการเปรียบเทียบระดับคดีจึงไม่อาจเป็นลัญญารับสภาพหนี้ในทางแพ่งที่สามารถฟ้องร้องในภายหลังได้

ส่วนการปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ได้กำหนดหรือตกลงกันไว้นั้น ตามมาตรา 102 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากรได้กำหนดให้ผู้กระทำผิดหรือผู้ที่จะถูกฟ้องร้องตามพระราชบัญญัติศุลกากรที่จะเปรียบเทียบระดับคดีได้โดยการใช้ค่าปรับ ทำความตกลง ทำทัณฑ์บน หรือให้ประกัน ซึ่งมีปัญหาว่าการเปรียบเทียบบางวิธี เช่น การใช้ค่าปรับ หรือทำความตกลงโดยใช้เงินจำนวนหนึ่งนั้น บุคคลภายนอกที่มีผู้ใช้ผู้กระทำผิด จะเป็นผู้ชดใช้แทนได้หรือไม่ ปัญหานี้หากพิจารณาในด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และทฤษฎีการลงโทษแล้วจะเห็นว่า การลงโทษมีจุดมุ่งหมายเพื่อดำเนินการกับผู้กระทำผิด ดังนั้นบุคคลภายนอกจึงไม่ควรต้องมารับเคราะห์กรรมที่ผู้กระทำผิดได้กระทำลง แต่หากพิจารณาในด้านความผิดตามกฎหมายศุลกากรแล้วจะเห็นว่า ความผิดตามกฎหมายศุลกากรเป็นความผิดที่เกิดจากข้อห้าม (MALA PROHIBITA) หรือมีสภาพเป็นความผิดทางเทคนิคมิใช่ความผิดที่มีลักษณะเป็นความผิดอยู่ในตัวเอง ตัวผู้กระทำผิดเองก็มิได้มีนิสัยเป็นอาชญากร ดังนั้นการที่บุคคลอื่นชดใช้เงินให้รัฐในกรณีดังกล่าวจึงน่าจะทำได้ แต่ถึงแม้บุคคลอื่นจะเป็นผู้ชดใช้ให้ผู้กระทำผิด ก็อาจได้รับผลกระทบไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมได้เหมือนกัน ในทางปฏิบัติหากมีการเปรียบเทียบระดับคดี

โดยการให้ผู้กระทำผิดชดใช้เงิน เมื่อนำเงินมาชำระเจ้าหน้าที่ไม่ได้ตรวจสอบว่าเป็นผู้กระทำผิดหรือไม่ แต่จะระบุในใบเสร็จรับเงินว่าผู้กระทำผิดเป็นผู้ชำระ เช่น บริษัท ก. หรือนาย ก. ชำระเงินค่าปรับฐานล่าแดงแท่งเหล็กเลี้ยงอากร เป็นต้น

ค. ปัญหาเกี่ยวกับผู้มีอำนาจเปรียบเทียบระงับคดี

1. ขอบเขตอำนาจของอธิบดี

ดังที่ได้กล่าวไปในบทก่อนแล้วว่า อำนาจเปรียบเทียบระงับคดีของอธิบดีกรมศุลกากรเป็นไปตามที่พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 มาตรา 102 บัญญัติให้อำนาจไว้แต่บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวมิได้กำหนดโดยละเอียดถึงขอบเขตอำนาจของอธิบดีกรมศุลกากร และระยะเวลาที่สามารถเปรียบเทียบระงับได้ไว้ ดังนั้น จึงเกิดปัญหาที่สำคัญเกี่ยวกับอำนาจอธิบดีอยู่ 2 ประการ คือ

1.1 การมอบอำนาจให้บุคคลอื่นปฏิบัติราชการแทน

1.2 ระยะเวลาหรือขั้นตอนในการใช้อำนาจเปรียบเทียบระงับคดี

1.1 การมอบอำนาจให้บุคคลอื่นปฏิบัติราชการแทน ในทางปฏิบัติอธิบดีกรมศุลกากรมิได้เป็นผู้ดำเนินการพิจารณาเปรียบเทียบระงับคดีด้วยตนเอง แต่ได้มอบหมายให้รองอธิบดีกรมศุลกากร ผู้อำนวยการกอง ผู้อำนวยการสำนักงานศุลกากรภูมิภาค และนายด่านศุลกากรแล้วแต่กรณีเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนในการเปรียบเทียบระงับคดีและงดการฟ้องร้อง ซึ่งเป็นปัญหาว่าอำนาจเปรียบเทียบระงับคดีตามมาตรา 102 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 เป็นอำนาจเฉพาะตัวอธิบดีกรมศุลกากรเท่านั้น หรืออธิบดีกรมศุลกากรสามารถมอบอำนาจให้ผู้อื่นปฏิบัติราชการแทนได้ ปัญหาดังกล่าวมีความเห็นออกเป็น 2 ฝ่าย

ฝ่ายแรก²¹ มีความเห็นว่า ตามมาตรา 102 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469

²¹ นายสุจินต์ ทิมสุวรรณ อธิบดีกรมอัยการ มีหนังสือไปถึงอัยการจังหวัดสตูล ตามหนังสือที่ มท 1202/11663 ลงวันที่ 27 ตุลาคม 2529

อำนาจการสั่งระงับคดีเป็นอำนาจของอธิบดีกรมศุลกากร หรือผู้รักษาราชการแทนเท่านั้น อธิบดีกรมศุลกากรจะมอบอำนาจให้บุคคลอื่นสั่งแทนไม่ได้ เว้นแต่จะออกเป็นกฎกระทรวงตามวรรคสอง ดังนั้น เมื่อมีการมอบหมายให้บุคคลอื่นดำเนินการดังกล่าว จึงไม่มีผลตามกฎหมายเพราะไม่มีกฎหมายใดบัญญัติให้อธิบดีกรมศุลกากรมีอำนาจออกคำสั่งหรือมอบหมาย เช่นนั้นได้

อีกฝ่ายหนึ่ง²² มีความเห็นว่า การที่อธิบดีกรมศุลกากรมอบหมายให้บุคคลอื่นปฏิบัติราชการแทนในการเปรียบเทียบระงับคดีนั้น เป็นการใช้อำนาจในทางบริหารตามที่ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 ข้อ 32²³ และข้อ 42²⁴ ได้ให้อำนาจไว้ นอกจากนั้นตามพระราชบัญญัติ

²²บันทึกกองคดี กรมศุลกากร ลงวันที่ 27 สิงหาคม 2534

²³ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 218 ข้อ 32 กรมมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการส่วนใด ส่วนหนึ่งของกระทรวงหรือทบวงหรือตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการของกรมหรือตามกฎหมายว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของกรมนั้น

กรมมีอธิบดีเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาข้าราชการ รับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกรม และจะให้มีรองอธิบดี หรือผู้ช่วยอธิบดี หรือมีทั้งรองอธิบดีและผู้ช่วยอธิบดี เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและช่วยอธิบดีปฏิบัติราชการแทนก็ได้

รองอธิบดี ผู้ช่วยอธิบดี หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นในกรม มีอำนาจหน้าที่ตามที่อธิบดีกำหนด

²⁴ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 218 ข้อ 42 "ในกรณีที่กรมใด มีรองอธิบดีหรือผู้ช่วยอธิบดี หรือมีทั้งรองอธิบดี และผู้ช่วยอธิบดีจะมอบหมายให้รองอธิบดีหรือผู้ช่วยอธิบดีปฏิบัติราชการแทนอธิบดีก็ได้

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งอธิบดี หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้รองอธิบดีเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้ามีรองอธิบดีหลายคน ให้ปลัดกระทรวงแต่งตั้งรองอธิบดีคนใดคนหนึ่ง เป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้าไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรองอธิบดี หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้ปลัดกระทรวงแต่งตั้งข้าราชการในกรมซึ่งดำรงตำแหน่งเทียบเท่ารองอธิบดี หรือข้าราชการตั้งแต่หัวหน้ากองหรือเทียบเท่าขึ้นไปคนใดคนหนึ่ง เป็นผู้รักษาราชการแทน แต่ถ้านายกรัฐมนตรีสำหรับสำนักนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเห็นสมควรเพื่อความเหมาะสมแก่การรับผิดชอบปฏิบัติราชการในกรมนั้น นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงจะแต่งตั้งข้าราชการคนใด

ศุลกากร พ.ศ. 2469 เองก็ได้มีบทบัญญัติมาตรา 3²⁵ ให้อธิบดีมีอำนาจออกข้อบังคับสำหรับกรมศุลกากรเพื่อให้ถือปฏิบัติ อีกทั้งมาตรา 120²⁶ ก็เป็นบทบัญญัติให้กฎหมายศุลกากรเป็นกฎหมายพิเศษ แม้จะแตกต่างจากบทบัญญัติของกฎหมายอื่น แต่ก็สามารถใช้บังคับได้

²⁴ คนหนึ่ง ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอธิบดี หรือเทียบเท่าเป็นผู้รักษาราชการแทนก็ได้

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรองอธิบดีหรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ อธิบดีจะแต่งตั้งข้าราชการในกรม ซึ่งดำรงตำแหน่งเทียบเท่ารองอธิบดีหรือข้าราชการตั้งแต่หัวหน้ากอง หรือเทียบเท่าขึ้นไป เป็นผู้รักษาราชการแทนก็ได้

อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ หรือการปฏิบัติราชการที่อธิบดีจะพึงปฏิบัติ หรือดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งใด ๆ หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้นมีได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น อธิบดีจะมอบอำนาจโดยทำเป็นหนังสือให้รองอธิบดีปฏิบัติราชการแทนอธิบดีก็ได้ แต่ถ้ามอบให้ผู้ว่าราชการจังหวัดปฏิบัติราชการแทนอธิบดี ต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี และให้ทำเป็นคำสั่ง และประกาศในราชกิจจานุเบกษา

²⁵ พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 มาตรา 3 "พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะได้ทรงตั้งหรือทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้เสนาบดีตั้งบุคคลผู้สมควรขึ้นเป็นหัวหน้าจัดการงานในกรมศุลกากร และกำกับตรวจราชการอันเป็นหน้าที่ของกรมฯ นั้น บุคคลผู้นั้นซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า "อธิบดี" ให้มีหน้าที่บังคับบัญชาควบคุมบรรดาพนักงานทั้งหลาย ให้กรมศุลกากรมีอำนาจให้เงินเดือนและเงินรางวัล เรียกประกันสำหรับความประพฤติดี และออกข้อบังคับสำหรับกรมฯ ตามที่เห็นว่าจำเป็น เพื่อดำเนินการให้เป็นไปโดยเรียบร้อยและบังคับการให้เป็นไปตามนั้น"

²⁶ พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 มาตรา 120 "เมื่อใดพระราชบัญญัตินี้แตกต่างกับบทกฎหมายพระราชบัญญัติ หรือประกาศอื่นที่ใช้อยู่ ณ บัดนี้ ท่านว่าในเรื่องอันเกี่ยวแก่การศุลกากรนั้น ให้ยกเอาบทพระราชบัญญัตินี้ขึ้นบังคับ และกฎหมายพระราชบัญญัติหรือประกาศใดซึ่งจะได้อาศัยใช้ในภายหน้านั้น มิให้ถือว่าเพิกถอน จำกัด เปลี่ยนแปลง หรือถอนไปเสีย ซึ่งอำนาจและบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ เว้นไว้แต่ในกฎหมายพระราชบัญญัติ หรือประกาศใหม่นั้น จะได้แสดงไว้โดยชัดแจ้งว่ามีประสงค์จะให้เป็นอย่างนั้น"

5

อนึ่ง ในปัจจุบันได้มีพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ออกมายกเลิกประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 218 และพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าว ทั้งนี้ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการจัดระเบียบปฏิบัติราชการในกรม และการปฏิบัติราชการแทนไว้ดังนี้

มาตรา 32 กรมมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการส่วนใดส่วนหนึ่งของกระทรวงหรือทบวงตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการของกรมหรือตามกฎหมายว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของกรมนั้น กรมมีอธิบดี เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกรมให้เป็นไปตามนโยบาย แนวทาง และแผนการปฏิบัติราชการของกระทรวง และในกรณีที่มีกฎหมายอื่นกำหนดอำนาจหน้าที่ของอธิบดีไว้เป็นการเฉพาะ การใช้อำนาจและการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายดังกล่าวให้คำนึงถึงนโยบายที่คณะรัฐมนตรีกำหนดหรืออนุมัติ และแนวทางและแผนการปฏิบัติราชการของกระทรวงด้วย

ในกรมหนึ่งจะมีรองอธิบดีหรือผู้ช่วยอธิบดีหรือมีทั้งรองอธิบดีและผู้ช่วยอธิบดี เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการรองจากอธิบดีและช่วยอธิบดีปฏิบัติราชการก็ได้

รองอธิบดี ผู้ช่วยอธิบดี หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นในกรมมีอำนาจหน้าที่ตามที่อธิบดีกำหนดหรือมอบหมาย

มาตรา 38 อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินการอย่างอื่น ที่ผู้ดำรงตำแหน่งใดจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งใด หรือมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งนั้น หรือมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้นมีได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่นหรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นก็อาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้ดังต่อไปนี้

(1) . . . .

(7) อธิบดีหรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าอาจมอบอำนาจให้รองอธิบดี ผู้ช่วยอธิบดี ผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากอง หัวหน้าส่วนราชการ ตามมาตรา 31 วรรคสอง หรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า หรือผู้ว่าราชการจังหวัด

. . . .

การมอบอำนาจตามมาตรานี้ให้ทำเป็นหนังสือ

...."

ผู้เขียนมีความเห็นว่า พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ทั้ง 2 มาตรา ได้บัญญัติอย่างชัดเจนถึงอำนาจอธิบดีในการมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่น ปฏิบัติราชการแทน กล่าวคือ โดยปกติอธิบดีเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกรมให้เป็นไปตามนโยบาย แนวทาง และแผนการปฏิบัติราชการของกระทรวง นอกจากนี้ยังมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายอื่นกำหนดไว้เป็นการเฉพาะอีกด้วย ซึ่งอำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินการอย่างอื่น ที่อธิบดีจะพึงปฏิบัติหรือ ดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้นมิได้กำหนด เรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ อธิบดีอาจมอบอำนาจ ให้รองอธิบดี ผู้ช่วยอธิบดี ผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากอง ปฏิบัติราชการแทนได้ ดังนั้น ในเรื่อง การเปรียบเทียบระงับคดี ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายศาลปกครองกำหนดไว้เป็นการเฉพาะสำหรับ อธิบดีกรมศาลปกครอง อธิบดีกรมศาลปกครองจึงสามารถมอบอำนาจให้รองอธิบดีหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่น ปฏิบัติราชการในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการ หรือการดำเนินการอย่างอื่น อันเกี่ยวกับการเปรียบเทียบระงับคดีได้ ทั้งนี้ เนื่องจากพระราชบัญญัติศาลปกครอง พ.ศ. 2469 มาตรา 102 หรือมาตราอื่นมิได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่นนอกเหนือพระราช บัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 38 และมีได้ห้ามเรื่องมอบอำนาจไว้

1.2 ระยะเวลาหรือขั้นตอนในการใช้อำนาจเปรียบเทียบระงับคดี มาตรา 102 แห่งพระราชบัญญัติศาลปกครอง พ.ศ. 2469 ได้บัญญัติให้อธิบดีมีอำนาจเปรียบเทียบระงับคดีและ งดการฟ้องร้องโดยวิธีใช้ค่าปรับ ทำความตกลง ทำทัณฑ์บน หรือให้ประกัน แต่บทกฎหมาย ดังกล่าวมิได้บัญญัติถึงระยะเวลาหรือขั้นตอนที่อธิบดีสามารถใช้อำนาจดังกล่าวได้ จึงมีปัญหาว่า หากล่วงเลยขั้นตอนในชั้นศาลปกครองแล้ว โดยอธิบดีเห็นสมควรที่จะฟ้องผู้กระทำผิด และคดีอยู่ใน ระหว่างการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ หรือศาล อธิบดีกรมศาลปกครอง จะใช้อำนาจเปรียบเทียบระงับคดีได้อีกหรือไม่

ในคดีความผิดอันยอมความได้ ซึ่งผู้เสียหายตกลงระงับข้อพิพาทหรือความผิดที่เกิดขึ้น กับผู้กระทำผิดหรือจำเลย โดยไม่ตั้งใจว่ากล่าวเอาความอีกต่อไป ซึ่งมีผลทำให้คดีอาญาความผิด อันยอมความได้ระงับไปนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 35 วรรคสอง ได้ บัญญัติให้ยอมความในเวลาใดก่อนคดีถึงที่สุดก็ได้ ตราบใดที่คดียังไม่ถึงที่สุดแม้คดีจะผ่านพนักงาน สอบสวน พนักงานอัยการหรือศาล และถึงแม้ศาลฎีกาได้ทำคำพิพากษาแล้ว แต่เมื่อยังไม่มีการ อ่านคำพิพากษาดังกล่าว ผู้เสียหายและผู้กระทำผิดอาจตกลงยอมความเพื่อเลิกคดีได้เสมอ ซึ่งมีผู้เห็นว่าเป็นการบัญญัติกฎหมายที่ให้ความสำคัญแก่ผู้เสียหายมากเกินไป โดยเฉพาะขององค์กรอื่น ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีดังกล่าว ถึงแม้จะเรียกว่าความผิดอันยอมความได้ ก็น่าจะ หมายความว่า เป็นความผิดที่คู่ความอาจตกลงยอมความเพื่อเลิกคดีต่อกัน แต่การยอมความก็ควร เปิดโอกาสให้กระทำภายในกำหนดระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น ไม่ควรจะขยายไปถึงขนาดที่ว่าอาจ ยอมความกันได้เสมอ กล่าวคือ ควรกำหนดให้ผู้เสียหายกับผู้กระทำผิดตกลงยอมความกันได้ก่อน มีการร้องทุกข์หรือฟ้องคดีต่อศาลเท่านั้น (ผู้เสียหายเป็นโจทก์) ทั้งนี้เพราะเมื่อมีการร้องทุกข์ มอบคดีให้รัฐเข้าดำเนินคดีอาญาแล้ว หากผู้เสียหายไม่ประสงค์จะดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด อีกต่อไปก็อาจกระทำได้โดยการถอนคำร้องทุกข์ หรือในกรณีที่มีการฟ้องคดีต่อศาลไปแล้ว หากเป็นกรณีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้อง ผู้เสียหายอาจระงับคดีโดยการให้ความยินยอมเป็น หนังสือเพื่อให้พนักงานอัยการถอนฟ้องคดีนั้นเสียได้ หรือในกรณีที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องเองก็ อาจระงับคดีโดยการถอนฟ้องได้อยู่แล้ว* ซึ่งจะทำให้การระงับคดีอาญาความผิดอันยอมความได้

* ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 ได้กำหนดให้สิทธินำคดี ความผิดต่อส่วนตัวมาฟ้องยอมระงับไปเมื่อได้ถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้อง หรือยอมความกันโดย ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งตามความเห็นดังกล่าวเห็นว่า ถ้ายังมีได้มีการร้องทุกข์หรือฟ้องคดีต่อศาล (ผู้เสียหายเป็นโจทก์) การทำให้คดีระงับกระทำได้โดยการยอมความกัน ถ้ามีการร้องทุกข์แต่ยังไม่ ได้ฟ้องคดีต่อศาล การทำให้คดีระงับกระทำได้โดยการถอนคำร้องทุกข์ ถ้ามีการฟ้องคดีต่อศาล ไปแล้ว ในกรณีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องการทำให้คดีระงับกระทำได้โดยยินยอมเป็น หนังสือให้พนักงานอัยการถอนฟ้อง ในกรณีที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องการทำให้คดีระงับกระทำได้โดย การถอนฟ้องด้วยตนเอง : ผู้เขียน

มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน และใช้วิธีการระงับคดีอาญาความผิดอันยอมความได้ให้เหมาะสมกับ กระบวนการพิจารณาที่กำลังดำเนินอยู่ ไม่ใช่ปล่อยให้ เป็นสิทธิของผู้เสียหายในการเลือกใช้วิธีการ อะไรก็ได้ในการระงับคดีอาญาดังกล่าว²⁷

สำหรับการเปรียบเทียบระงับคดีตามกฎหมายศุลกากรนั้น ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าหากคดี อยู่ในระหว่างการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการ อธิบดีกรมศุลกากรสามารถใช้อำนาจในการเปรียบเทียบระงับคดีได้ เพราะยังไม่ได้มีการฟ้องร้องคดีต่อศาล แต่หากมีการ ฟ้องร้องคดีต่อศาลแล้ว บางส่วนเห็นว่กัยังดำเนินการเปรียบเทียบระงับคดีได้ เพราะไม่มีกฎหมาย บัญญัติห้ามไว้ แต่บางส่วนเห็นว่า เมื่อมีการฟ้องคดีต่อศาลแล้ว ก็ไม่อาจดำเนินการเปรียบเทียบ ระงับคดีได้ เพราะได้ล่วงเลยขั้นตอนการใช้อำนาจในการเปรียบเทียบระงับคดีมาแล้ว ดังนั้น จึงเป็นอำนาจของศาลโดยเฉพาะที่จะดำเนินคดีตามขบวนการพิจารณาความ ซึ่งตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไปด้วยเหตุหลายประการ และ การเลิกคดีอาญาตามมาตรา 37 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก็เป็นเหตุหนึ่ง และ คดีอาญาเลิกกันได้ก็ต่อเมื่อกฎหมายให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่จะเปรียบเทียบคดีได้ อีกทั้ง ผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามค่าเปรียบเทียบของพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว²⁸ จากหลักกฎหมายดังกล่าว ถือว่าผู้ต้องหาเท่านั้นที่จะขอให้มีการเปรียบเทียบคดีได้ ซึ่งผู้ต้องหาหมายความว่าบุคคลผู้ถูกหาว่า ได้กระทำความผิด แต่ยังมีได้ถูกฟ้องต่อศาล²⁹ ดังนั้น กรณีที่มีการฟ้องร้องคดีความผิดตามกฎหมาย ศุลกากรต่อศาลแล้ว ผู้ถูกฟ้องร้องย่อมตกอยู่ในฐานะจำเลย³⁰ จึงไม่อาจที่จะร้องขอให้มีการ

²⁷ นพรัตน์ อักษร "ความผิดอันยอมความได้กับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา" วิทยานพนธ์ชั้นปริญญา นิติศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย 2532.

²⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 37 (4)

²⁹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 2 (2)

³⁰ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 2 (3)

เปรียบเทียบระดับคดีเพื่อให้คดีอาญาเลิกกันได้³¹

ผู้เขียนมีความเห็นว่า ในประเด็นดังกล่าวนี้ หากคดีอยู่ในระหว่างการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการซึ่งต่างก็เป็นฝ่ายบริหารเหมือน อธิบดีกรมศุลกากรสามารถใช้อำนาจในการเปรียบเทียบระดับคดีได้ ทั้งนี้เนื่องจาก กฎหมายศุลกากรเองมิได้บัญญัติห้ามไว้ และกฎหมายดังกล่าวก็มีเจตนารมณ์ที่จะให้มีการเปรียบเทียบระดับคดี มิได้มุ่งหมายที่จะให้ฟ้องร้องผู้กระทำผิดทุกรายต่อเมื่อผู้กระทำผิดไม่ร้องขอให้เปรียบเทียบหรือไม่ยินยอมเปรียบเทียบระดับคดีเสียก่อนเท่านั้น จึงให้ดำเนินการฟ้องคดีอาญาต่อศาล ความในมาตรา 102 วรรคท้าย จึงบัญญัติให้อธิบดีบันทึกความเห็นว่าจะเหตุใดจึงควรฟ้องผู้กระทำผิด ในทางปฏิบัติเมื่อไม่มีการเปรียบเทียบระดับคดีเกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินคดีของกรมศุลกากร กรมศุลกากรจะต้องไปร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน เพื่อให้สอบสวนดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด ซึ่งหากมีการเปรียบเทียบระดับคดีในภายหลัง อันมีผลทำให้ความผิดเป็นอันระงับนั้นกรมศุลกากรจะต้องแจ้งผลการระงับคดีให้พนักงานสอบสวนทราบ เพื่อที่พนักงานสอบสวนจะได้ระงับการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด หรือแจ้งให้พนักงานอัยการทราบและระงับการดำเนินคดีดังกล่าว แต่ในการให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการระงับการดำเนินคดีนั้น จะกระทำโดยการถอนคำร้องทุกข์ไม่ได้ เนื่องจากความผิดตามกฎหมายศุลกากรไม่ใช่ความผิดต่อส่วนตัว จะกระทำได้โดยแจ้งผลการระงับคดีและขอให้ระงับการดำเนินคดีเท่านั้น

หากมีการฟ้องร้องคดีต่อศาลแล้ว ผู้เขียนเห็นว่า เมื่อมาถึงขั้นตอนนี้อธิบดีไม่สามารถใช้อำนาจเปรียบเทียบระดับคดีได้ ทั้งนี้เนื่องจาก ความผิดตามกฎหมายศุลกากรเป็นความผิดในทางอาญา ซึ่งหลักในการดำเนินคดีอาญานั้น ถ้อยหลักฐานการตรวจสอบ โดยถือว่าเป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงาน

³¹ สุรพล สิ้นทรัพย์ "อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ" ปัญหาการดำเนินคดีความผิดฐานหลีกเลี่ยงภาษีอากร วิทยานิพนธ์ชั้นปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2532

และศาลที่จะต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงในเรื่องที่กล่าวหา และในการนี้เจ้าพนักงานและศาลมีอำนาจหน้าที่ค้นหาความจริงโดยไม่มีข้อผูกมัดใด ๆ การที่กฎหมายให้อำนาจเปรียบเทียบระดับคดีก็ควรจะใช้อำนาจดังกล่าวในชั้นเจ้าพนักงานผู้ตรวจสอบขั้นต้นเท่านั้น เมื่อล่วงเลยถึงขั้นการตรวจสอบของศาลอำนาจดังกล่าวจึงควรจะหมดไป ไม่เหมือนคดีแพ่งซึ่งถือหลักความตกลง ดังนั้นคู่ความจึงตกลงประนีประนอมยอมความกันได้จนกว่าคดีถึงที่สุด นอกจากนี้เมื่อพิจารณาบทบัญญัติของกฎหมายมาตรา 102 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 จะเห็นว่าผู้ที่อธิบดีกรมศุลกากรจะเปรียบเทียบระดับคดีคือ บุคคลที่จะต้องถูกฟ้องตามพระราชบัญญัติศุลกากร มิได้หมายถึงบุคคลที่ถูกฟ้องต่อศาลแล้ว ซึ่งถ้ากล่าวอีกนัยหนึ่ง บุคคลที่จะต้องถูกฟ้องน่าจะหมายถึงผู้ต้องหาเท่านั้น ดังนั้น เมื่อบุคคลดังกล่าวถูกฟ้องเป็นจำเลยแล้ว อธิบดีจึงไม่มีอำนาจที่จะเปรียบเทียบระดับคดีได้อีก

หากพิจารณาล่วงเลยไปถึงขั้นตอนที่ศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์พิพากษาแล้ว แต่อยู่ในระหว่างอุทธรณ์หรือฎีกา ซึ่งคดียังไม่ถึงที่สุด การให้อำนาจอธิบดีในการเปรียบเทียบระดับคดีในชั้นตอนนี้ได้ ก็เท่ากับว่าคดีได้ระงับไปโดยฝ่ายบริหารหรือกรมศุลกากรซึ่งเป็นผู้เสียหาย ในขณะที่ศาลเป็นผู้ทำคำพิพากษาหรือคำสั่ง ซึ่งโดยปกติไม่มีอำนาจแก้ไขคำพิพากษาหรือคำสั่งของตนเอง และศาลสูงก็ไม่มีอำนาจแก้ไขคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลล่างโดยผลการเช่นเดียวกัน แต่ผู้เสียหายหรือฝ่ายบริหารกลับมีอำนาจลบล้างคำพิพากษาหรือคำสั่งดังกล่าวได้ ทำให้หลักแห่งความศักดิ์สิทธิ์ของคำพิพากษาเสียไป นอกจากนี้ในบางกรณีอาจเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายถือเอาผลของคำพิพากษาเป็นการบีบบังคับจำเลย ให้จำต้องขอหมัดใช้หรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งได้ หรือถึงแม้จะอยู่ในขั้นตอนการพิจารณาของศาลชั้นต้นหากให้อำนาจอธิบดีในการเปรียบเทียบระดับคดีได้ ก็อาจเปิดโอกาสให้มีการบีบบังคับจำเลยได้เช่นกัน และยิ่งในทางปฏิบัติการเปรียบเทียบระดับคดีจะกระทำหรือเสนอโดยเจ้าพนักงานในชั้นต้นจนถึงอธิบดีอนุมิตี ซึ่งอาจเปิดโอกาสให้มีการชู้เชียวหรือทุจริตคอร์รัปชันได้ง่าย

อนึ่ง ในเรื่องขั้นตอนของการเปรียบเทียบระดับคดีนั้นกรมศุลกากรมิได้กำหนดระยะเวลาในการที่จะให้ผู้กระทำผิดยื่นคำขอตกลงระดับคดี และมีได้กำหนดระยะเวลาในการพิจารณาของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรไว้แต่อย่างใด จึงเป็นช่องทางที่อาจทำให้เจ้าหน้าที่กระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบได้ง่าย เพราะสามารถประวิงเวลาในการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดได้ ดังนั้นกรมศุลกากรควรที่จะพิจารณาวางระเบียบปฏิบัติในเรื่องการตกลงเปรียบเทียบระดับคดีโดย

กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการให้ชัดเจน ทั้งนี้เพื่อป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ต่อไป

2. ขอบเขตอำนาจของคณะกรรมการเปรียบเทียบ

มาตรา 102 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ได้บัญญัติกำหนดอำนาจของอธิบดีกรมศุลกากร ในการเปรียบเทียบระดับคดีโดยความผิดบางฐานที่มีราคาของกลางรวมค่าอากรขาเข้าด้วยแล้วเกินกว่า 40,000 บาท ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนกรมศุลกากร ผู้แทนกระทรวงการคลัง และผู้แทนกรมตำรวจในการที่จะใช้อำนาจดังกล่าว แต่บทบัญญัติของมาตรานี้มิได้กำหนดถึงวิธีการเปรียบเทียบระดับคดีหรือขอบเขตอำนาจของคณะกรรมการไว้อย่างชัดเจน เหมือนกับอำนาจของอธิบดีตามมาตรา 102 ที่กำหนดวิธีการเปรียบเทียบระดับคดีโดยใช้ค่าปรับ ทำความตกลง ให้ทัณฑ์บน หรือเรียกประกัน ซึ่งมีปัญหาว่าคณะกรรมการเปรียบเทียบจะใช้อำนาจได้มากน้อยเพียงใด ภายในระยะเวลาอย่างไร

ปัญหาดังกล่าวมีแนวคิดได้ 2 ทาง คือทางหนึ่งเห็นว่า ถ้อยคำในตัวของมาตรา 102 ทวิ ให้อำนาจคณะกรรมการในการเปรียบเทียบและงดการฟ้องร้อง ซึ่งการเปรียบเทียบก็คือการเปรียบเทียบปรับตามโทษานุโทษที่กฎหมายบัญญัติไว้ตายตัว เช่น ปรับสี่เท่าราคาของซึ่งได้รวมค่าอากรเข้าด้วยแล้ว คณะกรรมการก็ต้องปรับไปตามนั้น จะลดโทษปรับให้ต่ำลงมาไม่ได้ เพราะอำนาจลดค่าปรับเป็นอำนาจของศาล ครั้นจะแปลว่าการเปรียบเทียบหมายถึง การปรับ ความตกลง ให้ทัณฑ์บน หรือเรียกประกันก็เป็นการนำเอาอำนาจของอธิบดีมาใช้ ซึ่งไม่มีเหตุผลอะไรที่จะนำเอาอำนาจของอธิบดีดังกล่าวมาใช้ เพราะแท้จริงแล้ววัตถุประสงค์ของการเพิ่มเติมมาตรา 102 ทวิ ก็คือการลดอำนาจของอธิบดีและกฎหมายถือว่าความผิดดังกล่าวเป็นความผิดร้ายแรงและมีโทษทัณฑ์สูง ผู้พิจารณาวินิจฉัยในรูปคณะกรรมการสมควรที่จะปฏิบัติตามตัวบทโดยเคร่งครัด ซึ่งถ้าหากผู้ต้องหาไม่ยินยอมก็ยังมีศาลยุติธรรมเป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยอีกชั้นหนึ่ง

อีกแนวทางหนึ่งเห็นว่า กฎหมายใช้คำว่าเปรียบเทียบแทนที่จะใช้คำว่าเปรียบเทียบปรับ ดังที่ให้ไว้แก่พนักงานสอบสวน ดังนั้นจึงควรทำได้เช่นเดียวกับอำนาจของอธิบดี เมื่อดูเจตนารมณ์

ของกฎหมายก็ควรเป็น เช่นนั้น³² ซึ่งผู้เขียนเห็นด้วยกับแนวคิดนี้และในปัจจุบันการเปรียบเทียบระดับคดีที่ความไปในทำนองดังกล่าว เพราะไม่มีเหตุผลอะไรที่จะให้คณะกรรมการเปรียบเทียบมีอำนาจน้อยกว่าอธิบดี ในเมื่อการมีกรรมกรก็เพื่อให้อธิบดีมีอำนาจในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมภายในขอบเขตจำกัดมากขึ้น³³

สำหรับระยะเวลาหรือขั้นตอนในการใช้อำนาจเปรียบเทียบระดับคดีของคณะกรรมการนั้น มาตรา 102 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติศาลการ พ.ศ. 2469 มิได้บัญญัติถึงเรื่องดังกล่าวไว้ ดังนั้นจึงมีปัญหาเช่นเดียวกับอำนาจของอธิบดีว่า หากล่วงเลยขั้นตอนในชั้นศาลการแล้ว โดยอธิบดี เห็นสมควรที่จะฟ้องผู้กระทำผิดและคดีอยู่ในระหว่างการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการ หรือศาล คณะกรรมการจะใช้อำนาจเปรียบเทียบระดับคดีได้อีกหรือไม่เพียงใด

ผู้เขียนมีความเห็นว่า ในเรื่องระยะเวลาหรือขั้นตอนในการใช้อำนาจเปรียบเทียบระดับคดีของคณะกรรมการนั้น มีหลักการเหมือนกับอำนาจของอธิบดีกล่าวคือ หากคดีอยู่ในระหว่างการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการ คณะกรรมการสามารถใช้อำนาจในการเปรียบเทียบระดับคดีได้ แต่หากคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาลแล้ว อำนาจของคณะกรรมการดังกล่าวควรจะหมดไป ทั้งนี้เนื่องจากเหตุผลเช่นเดียวกับอำนาจของอธิบดีซึ่งได้กล่าวมาแล้วในหัวข้อก่อนทุกประการ

อนึ่ง ในเรื่ององค์คณะของคณะกรรมการเปรียบเทียบนั้น ผู้เขียนเห็นว่ายังไม่เหมาะสมทั้งในด้านบทบัญญัติของกฎหมายและในทางปฏิบัติ กล่าวคือ การที่จะพิจารณาว่าในแต่ละกรณี สมควร จะเปรียบเทียบระดับคดีกับผู้กระทำผิดหรือควรจะดำเนินการทางกระบวนการยุติธรรม คือฟ้องร้อง

---

³² ประพันธ์ เนตรนพรัตน์ คำบรรยายกฎหมายศาลการ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สามเจริญพานิช, 2522

³³ ถวิล วิสุทธจินดา "การบริหารงานศาลการ" หน้า 51

ต่อศาลนั้นคณะกรรมการจะต้องพิจารณา* พฤติการณ์ที่เกิดขึ้นและพยานหลักฐานที่ปรากฏ ทั้งนี้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงข้อเท็จจริงและยื่นเอกสารหลักฐานต่าง ๆ เพื่อแก้ข้อกล่าวหาของตนได้ ซึ่งคำชี้แจงและเอกสารหลักฐานเหล่านั้น เป็นข้อเท็จจริงส่วนหนึ่งที่ต้องนำไปวินิจฉัยแล้วคณะกรรมการจะพิจารณาว่าการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาเป็นความผิดหรือไม่ หรือควรกำหนดโทษอย่างไร ซึ่งขั้นตอนในการใช้ดุลพินิจของคณะกรรมการกระทำได้ 3 ลักษณะคือ

1. ค้นหาข้อเท็จจริง
2. ปรับข้อเท็จจริงเข้ากับหลักกฎหมาย
3. พิจารณาเกี่ยวกับพฤติการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ภายหลังจากที่ทราบข้อเท็จจริง

และข้อกฎหมายแล้ว เช่น ลักษณะของผู้กระทำผิด, วิธีการกระทำความผิด และผลของความผิดหรือผลประโยชน์ของรัฐหรือสาธารณชน เป็นต้น

ในขณะเดียวกันหากมีความเห็นว่าควรฟ้องผู้กระทำผิด กรมศุลกากรก็จะส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดี ซึ่งขั้นตอนหลังจากนั้นพนักงานสอบสวนจะต้องรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการต่าง ๆ ตามกฎหมาย เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด แล้วทำความเห็นเสนอไปยังพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาว่าสมควรจะสั่งฟ้องผู้ต้องหาหรือไม่ ทั้งนี้ โดยพนักงานอัยการจะต้องพิจารณาว่าการกระทำที่กล่าวหาเป็นความผิดต่อกฎหมายศุลกากรหรือไม่, ผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำผิดหรือไม่, พยานหลักฐานเพียงพอแก่การพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาหรือไม่ และมีเหตุอันควรไม่ฟ้องผู้ต้องหาหรือไม่ ซึ่งการที่จะตัดสินว่าความผิดดังกล่าวจะเปรียบเทียบระงับคดีในชั้นศุลกากรหรือฟ้องร้องผู้กล่าวหาต่อศาลนั้น ผู้เขียนเห็นว่าการพิจารณาเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ดังนั้นองค์คณะของคณะกรรมการเปรียบเทียบ ตามมาตรา 102 ทวิ จึงน่าจะประกอบไปด้วยพนักงานอัยการอีกหน่วยงานหนึ่งนอกเหนือไปจากผู้แทนกรมศุลกากรซึ่งเป็นผู้เสียหาย, ผู้แทนกระทรวงการคลังซึ่งเป็นหน่วยงานบังคับบัญชาของกรมศุลกากร ผู้แทนกรมตำรวจซึ่งเป็นพนักงานสอบสวน อันจะทำให้การเปรียบเทียบระงับคดีมีความรัดกุมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

---

*ในทางปฏิบัติ เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจขั้นต้นคือ กองคดี จะพิจารณาความผิดแล้วกำหนดโทษหรือแนวทางการเปรียบเทียบระงับคดี เสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น เพื่อให้อธิบดีหรือคณะกรรมการใช้ดุลพินิจในการเปรียบเทียบแล้วแต่กรณี

สำหรับในทางปฏิบัติ ปัจจุบันคณะกรรมการเปรียบเทียบประกอบไปด้วยบุคคลดังต่อไปนี้
 ผู้แทนกรมศุลกากร ได้แก่ รองอธิบดีฝ่ายปฏิบัติการ โดยได้รับมอบหมายจากอธิบดี
 กรมศุลกากร

ผู้แทนกระทรวงการคลัง ได้แก่ ผู้ตรวจราชการกระทรวงการคลัง โดยได้รับมอบหมาย
 จากปลัดกระทรวงการคลัง

ผู้แทนกรมตำรวจ ได้แก่ ผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจ โดยได้รับมอบหมายจากอธิบดีกรมตำรวจ

คณะกรรมการดังกล่าวจะประชุมพิจารณากันเดือนละ 1 ครั้ง โดยแต่ละคดีเจ้าหน้าที่
 กองคดีจะเป็นผู้พิจารณาความผิดแล้วกำหนดแนวทางหรือเงื่อนไขของการเปรียบเทียบระดับคดี เสนอ
 ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น เพื่อให้คณะกรรมการใช้ดุลพินิจในการเปรียบเทียบระดับคดี ซึ่งผู้เขียน
 เห็นว่าคณะกรรมการซึ่งประกอบไปด้วยผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ นั้น ควรจะเป็นผู้ที่มีความรู้ความ
 ชำนาญและประสบการณ์เกี่ยวกับความผิดตามกฎหมายศุลกากรอย่างแท้จริง ทั้งนี้เนื่องจากความผิด
 ตามกฎหมายศุลกากรเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่มีความยุ่งยากซับซ้อน หากคณะกรรมการได้
 วินิจฉัยไปโดยอนุมัติตามคำสั่งเสนอของเจ้าหน้าที่ชั้นต้น ดังเช่นส่วนใหญ่ในปัจจุบันแล้วอาจทำให้การ
 เปรียบเทียบระดับคดีมีความผิดพลาดและเป็นช่องทางให้เกิดการทุจริตกันได้ง่าย

3. การเปรียบเทียบระดับคดีภายใต้ข้อตกลงหรือข้อกำหนดเกี่ยวกับการลดโทษ

ดังที่ได้กล่าวมาในบทก่อนแล้วว่ากฎหมายศุลกากรได้กำหนดรูปแบบการเปรียบเทียบ
 ระดับคดีสำหรับอธิบดีและคณะกรรมการเปรียบเทียบที่จะเลือกตกลงกับผู้ต้องหาได้ 4 วิธี คือ
 ให้ผู้ต้องหาใช้ค่าปรับ, ทำความตกลง, ทำทัณฑ์บน หรือให้ประกัน ซึ่งในแต่ละวิธีกฎหมายมิได้
 กำหนดขอบเขต รายละเอียดของรูปแบบทั้งสิ้น จึงมีปัญหาวว่าอธิบดีหรือคณะกรรมการจะใช้แต่ละ
 รูปแบบได้มากน้อยเพียงใด

1) การเปรียบเทียบระดับคดีภายใต้กฎหมายกับการลดโทษ การปรับเป็น โทษใน
 ทางอาญาอย่างหนึ่ง ซึ่งโดยปกติศาลเท่านั้นที่จะพิจารณาลงโทษผู้กระทำความผิด โดยกำหนดค่าปรับ
 ตามจำนวนที่เห็นสมควรได้ สำหรับความผิดตามกฎหมายศุลกากรซึ่งมีโทษอยู่ด้วย เช่น ความผิด
 ตามมาตรา 27 ให้ปรับเป็นเงินสี่เท่าราคาของซึ่งได้รวมค่าอากรเข้าด้วยแล้ว การเปรียบเทียบ
 ระดับคดีโดยการให้ผู้ต้องหาใช้ค่าปรับ อธิบดีและคณะกรรมการ จะต้องเปรียบเทียบระดับคดีภายใต้

กฎหมายที่กำหนดไว้เท่านั้น โดยปรับสี่เท่าของราคาของและอากรรวมกันไม่ใช่ปรับสี่เท่าของราคาของแล้วรวมค่าอากรเข้าด้วย³⁴ และค่าอากรนั้นหมายถึงค่าอากรตามอัตราที่ผู้ถูกกล่าวหาจะต้องชำระ โดยไม่คำนึงว่าผู้ถูกกล่าวหาได้ชำระค่าอากรไว้แล้วเพียงไรหรือไม่ หากใช้ว่าผู้ถูกกล่าวหาชำระค่าอากรไปแล้วเท่าใดให้นำไปหักออกจากค่าอากรเสียก่อน เหลือค่าอากรที่ยังไม่ได้ชำระเท่าใดจึงคำนวณค่าปรับสี่เท่าของราคาของซึ่งรวมค่าอากรไม่³⁵ และหมายถึงค่าอากรในทางศุลกากรเท่านั้น มิได้หมายรวมถึงภาษีการค้าอันเป็นภาษีฝ่ายสรรพากรด้วย³⁶ หากมิได้เป็นเช่นนั้นจะเป็นการเพิ่มโทษหรือลดโทษ ซึ่งโดยปกติการลดโทษเป็นอำนาจของศาลโดยเฉพาะและประมวลกฎหมายอาญาก็ทำให้อำนาจลดหย่อนผ่อนโทษแก่อธิบดีหรือคณะกรรมการไว้ไม่ ถึงแม้จะมีเหตุตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 78³⁷ ก็ตาม จะไปลดอัตราโทษปรับลงกึ่งหนึ่งไม่ได้ ทั้งนี้เนื่องจากอำนาจการลดโทษตามมาตรา 78 ดังกล่าวเป็นอำนาจของศาลเท่านั้น

2) การเปรียบเทียบระงับคดีภายใต้ข้อตกลงกับการลดโทษ อำนาจทำความตกลง เป็นรูปแบบของการเปรียบเทียบระงับคดีรูปแบบหนึ่ง ซึ่งอธิบดีหรือคณะกรรมการสามารถกระทำกับผู้ต้องหาได้ อำนาจดังกล่าวเป็นอำนาจที่มีความหมายกว้าง โดยหมายถึงอำนาจที่จะทำการเปรียบเทียบหรือประนีประนอมอย่างใดอย่างหนึ่งกับผู้ต้องหาได้ ทั้งนี้อยู่ในดุลพินิจของ

³⁴ คำพิพากษาฎีกาที่ 1835/2524

³⁵ คำพิพากษาฎีกาที่ 2451/2523

³⁶ คำพิพากษาฎีกาที่ 2310/2523

³⁷ มาตรา 78 "เมื่อปรากฏว่ามีเหตุบรรเทาโทษไม่ว่าจะได้มีการเพิ่มหรือการลดโทษตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นแล้วหรือไม่ ถ้าศาลเห็นสมควรจะลดโทษไม่เกินกึ่งหนึ่งของโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำผิดนั้นก็ได้

เหตุบรรเทาโทษนั้น ได้แก่ ผู้กระทำผิดเป็นผู้เฒ่าชราเบาปัญญา ตกอยู่ในความทุกข์อย่างสาหัส มีคุณความดีมาก่อน รู้สึกความผิดและพยายามบรรเทาผลร้ายแห่งความผิดนั้น ลุแก่โทษต่อเจ้าพนักงานหรือให้ความรู้แก่ศาล อันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาหรือเหตุอื่นที่ศาลเห็นว่ามีลักษณะทำนองเดียวกัน"

อธิบดีโดยอาจทำความตกลงโดยผ่อนผันไปเลย หรือให้ใช้ค่าปรับเพียงบางส่วน หรือปรับเต็มตามที่กฎหมายกำหนดโทษไว้ก็ได้ทั้งสิ้น อำนาจทำความตกลงนี้ทำให้อธิบดีมีอำนาจลดค่าปรับลงได้โดยปริยาย ทั้ง ๆ ที่กฎหมายกำหนดโทษไว้ตายตัว เช่น ความผิดตามมาตรา 27 กฎหมายกำหนดโทษปรับสี่เท่าราคาของซึ่งรวมค่าอากรเข้าด้วยแล้วนั้น อธิบดีหรือคณะกรรมการอาจลงโทษปรับเพียงสองเท่าราคาของ หรือสองเท่าของเงินอากรที่ขาดก็ได้ หรือจะลดจำนวนเงินที่ผู้ต้องหาจะต้องชำระลงเท่าใดก็ได้ โดยถือว่าได้ใช้อำนาจทำความตกลงซึ่งสอดคล้องกับคำว่า "ตามที่อธิบดีจะเห็นสมควร" ข้อสำคัญอยู่ที่ว่าอย่าลงโทษปรับสี่เท่าราคาของซึ่งรวมค่าอากรเข้าด้วยแล้วเสียก่อน แล้วจึงลดโทษปรับลงกึ่งหนึ่งเพราะสารภาพผิด หรือมีเหตุอันควรอันปรานีอื่น ๆ ในภายหลัง ทั้งนี้เพราะจะเป็นการไม่ถูกต้องตามประมวลกฎหมายอาญา แต่ถ้าจะลงโทษปรับสองเท่าราคาของซึ่งรวมค่าอากรเข้าด้วยแล้วย่อมชอบที่จะทำได้เพราะเป็นการกระทำที่อาศัยบทบัญญัติแห่งมาตรา 102, มาตรา 102 ทวิ นั้นเอง มิใช่บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา

อนึ่ง การที่ความหมายของการทำความตกลง คืออำนาจที่จะทำการเปรียบเทียบหรือประนีประนอมอย่างใดอย่างหนึ่งกับผู้กระทำผิดคดีได้นั้น กรณีจะมีปัญหาต่อไปว่าอธิบดีหรือคณะกรรมการเปรียบเทียบจะทำความตกลงกับผู้ต้องหา โดยการกำหนดจำนวนเงินให้ผู้ต้องหาชำระสูงกว่าค่าปรับสูงสุดที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดที่กล่าวหาได้หรือไม่ ซึ่งปัญหาเช่นนี้จะไม่เกิดขึ้นในกรณีที่มีโทษปรับสถานเดียว เนื่องจากผู้ต้องหาสามารถกระทำฝ่ายเดียวให้คดีอาญาเลิกได้อยู่แล้วตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 37(1) ซึ่งบัญญัติให้คดีอาญาเลิกกันได้ ในคดีที่มีโทษปรับสถานเดียว เมื่อผู้กระทำผิดยินยอมเสียค่าปรับในอัตราอย่างสูงสำหรับความผิดนั้น ไม่ว่าอธิบดีหรือคณะกรรมการจะไม่ยินยอมก็ตาม

แต่ในกรณีความผิดที่มีโทษจำคุกและปรับด้วย เช่น มีโทษปรับไม่เกิน 50,000 บาทหรือจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับเช่นนี้ หากพิจารณาในแง่ที่ว่า การตกลงระงับคดีเป็นเรื่องการยินยอมสมัครใจของทั้งสองฝ่าย ผู้ถูกกล่าวหาและฝ่ายตุลาการซึ่งจะต้องคำนึงถึงส่วนได้เสียของตนจนพอใจไม่มีฝ่ายใดจะบังคับขึ้นใจอีกฝ่ายหนึ่งได้ การตั้งเงื่อนไขและการทำความตกลงยินยอมจ่ายเงินสูงกว่าจำนวนค่าปรับสูงสุดที่กฎหมายกำหนดย่อมอาจทำได้และไม่เป็นการขัดหรือฝ่าฝืนกฎหมายข้อใด อีกทั้งโทษปรับถือว่าเป็นโทษเบากว่าโทษจำคุกอยู่แล้ว ทั้งนี้ผู้ถูกกล่าวหาอาจไม่ต้องการเสี่ยงต่อโทษจำคุกซึ่งจะทำให้เสียประวัติหรือคุณสมบัติในการต่าง ๆ ที่ตนเกี่ยวข้องหรือ

อาจเกี่ยวข้องกับจึงยอมเสียค่าปรับสูงกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ฝ่ายตุลาการก็อาจเรียกร้องค่าปรับสูง เช่นนั้นได้เมื่อเห็นว่าผู้กระทำผิดอยู่ในฐานะที่ควรรับโทษทางการเงินรุนแรงเป็นพิเศษ หากจะให้รอดพ้นจากโทษจำคุก แต่ถ้าพิจารณาในแง่การตกลงระงับคดีเป็นนิติกรรมสองฝ่าย ผู้ถูกกล่าวหาอาจจะกล่าวอ้างในภายหลังได้ว่า นิติกรรมตามเงื่อนไขดังกล่าวเป็นโมฆะ เนื่องจากเป็นนิติกรรมที่ผิดแผกแตกต่างจากกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ตามมาตรา 114 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กล่าวคือ การให้ผู้กระทำผิดชำระเงินค่าปรับสูงกว่าค่าปรับสูงสุดที่กฎหมายกำหนดไว้ ย่อมเป็นการทำให้ผู้ถูกกล่าวหาได้รับโทษสูงกว่าที่กฎหมายบัญญัติ และกฎหมายอาญา หรือกฎหมายที่มีโทษทางอาญาเป็นกฎหมายมหาชนและเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งรายละเอียดได้กล่าวมาแล้วในบทก่อน

ง. ปัญหาการเปรียบเทียบระงับคดีกรณีผู้กระทำผิดหลายคน

ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 31 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการกำหนดโทษปรับกรณีผู้กระทำผิดหลายคนไว้ว่า "ในกรณีที่ศาลจะพิจารณาให้ปรับ ผู้กระทำความผิดอันเดียวกันให้ศาลลงโทษปรับเรียงตามรายตัวบุคคล" หมายความว่า เมื่อมีผู้ร่วมกระทำผิดหลายคนในการกระทำผิดครั้งเดียว ถ้าศาลจะพิจารณาให้ปรับ จะต้องพิจารณาปรับจำเลยแต่ละคนไม่เกินอัตราที่ระบุไว้ อันเป็นการปรับเรียงตัวบุคคลผู้กระทำผิด แต่ในเรื่องการกำหนดโทษปรับตามกฎหมายตุลาการในมาตรา 27 ได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะว่า "สำหรับความผิดครั้งหนึ่ง ๆ ให้ปรับเงินสี่เท่าราคาของซึ่งได้รวมค่าอากรด้วยแล้ว . . . ฯลฯ" ซึ่งมีปัญหาว่าเมื่อมีการกระทำความผิดดังกล่าวเกิดขึ้นโดยมีผู้กระทำผิดหลายคนไม่ว่าจะในฐานะตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน และผู้กระทำผิดทั้งหมด ได้ตกลงระงับคดีกับกรมตุลาการหรือคณะกรรมการเปรียบเทียบโดยยินยอมและใช้ค่าปรับ ซึ่งจากการศึกษาในหัวข้อก่อน อธิบดีหรือคณะกรรมการจะต้องปรับเต็มตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด คือสี่เท่าของราคาของซึ่งรวมค่าอากรเข้าด้วยแล้ว อธิบดีจะต้องกำหนดค่าปรับให้ผู้กระทำผิดแต่ละคนชำระเท่ากับสี่เท่าราคาของซึ่งได้รวมค่าอากรเข้าด้วยแล้ว ซึ่งเป็นการปรับเรียงตัวตามกระบวนกฎหมายอาญามาตรา 31 หรือจะต้องปรับผู้กระทำผิดรวมกัน หรือแยกเป็นรายตัวก็ได้ สำหรับความผิดครั้งหนึ่ง ๆ แต่ค่าปรับทั้งหมดรวมกันต้องไม่เกินจำนวนสี่เท่าของราคาของรวมค่าอากร

การศึกษาคำพิพากษาของศาลพบว่า ศาลฎีกาได้ตีความถ้อยคำในมาตรา 27 ที่ว่า "สำหรับความผิดครั้งหนึ่ง ๆ ให้ปรับเป็นเงินสี่เท่าราคาของซึ่งได้รวมค่าอากรเข้าด้วยแล้ว" นั้น หมายถึง กรณีที่จำเลยหลายคนร่วมกันกระทำความผิด ให้ศาลปรับจำเลยรวมกันหรือแยกค่าปรับจำเลยเป็นรายตัวก็ได้ แต่ค่าปรับรวมจะต้องได้เท่ากับสี่เท่าราคาของและค่าอากร³⁸ ซึ่งหากความผิดดังกล่าวมีการเปรียบเทียบระงับคดี โดยอธิบดีหรือคณะกรรมการเปรียบเทียบให้ผู้กระทำความผิดทั้งหมดใช้ค่าปรับ การกำหนดค่าปรับก็น่าจะเป็นไปในลักษณะตามนัยดังกล่าว แต่ถ้าศึกษาให้ละเอียด จะเห็นว่ากรณีที่มีจำเลยหลายคนร่วมกันกระทำความผิดตามมาตรา 27 นั้น อธิบดีหรือคณะกรรมการเปรียบเทียบสามารถให้ผู้กระทำความผิดแต่ละคนใช้ค่าปรับเรียงตัวเป็นเงินสี่เท่าราคาของซึ่งได้รวมค่าอากรเข้าด้วยได้ ดังเหตุผลดังต่อไปนี้

1. ในการตีความกฎหมายนั้น นอกจากจะพิจารณาจากถ้อยคำในกฎหมายแล้วยังจะต้องคำนึงถึงความมุ่งหมายและเจตนารมณ์ของกฎหมายอีกด้วย ซึ่งในการค้นหาความมุ่งหมายและเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้น จะต้องพิจารณาถึงความเป็นมาในทางประวัติศาสตร์และความเกี่ยวพันของบทบัญญัตินั้น ๆ กับบทบัญญัติอื่น ๆ ที่มีอยู่ การวิเคราะห์ถ้อยคำในกฎหมายไม่ได้หมายความว่า จะต้องดำเนินตามตัวอักษร หากแต่ต้องวิเคราะห์ถึงภาษาและต้องคำนึงถึงภาษาอย่างมิใช่ในลักษณะภาษาที่ตาย แต่เป็นภาษาที่มีชีวิตจิตใจ การวิเคราะห์อย่างเป็นภาษาที่มีชีวิตจิตใจนี้ย่อมต้องค้นหาหรือพิจารณาให้ลึกซึ้งเข้าไปอีก นอกจากนี้การตีความกฎหมายอาญายังต้องวิเคราะห์ถึงคุณธรรมทางกฎหมาย (Rechtsgut) ด้วย ในบางครั้ง³⁹ มีข้อสังเกตที่สำคัญคือ ในกฎหมายอาญานั้น ห้ามเฉพาะการเทียบเคียง (Analogy) เพื่อเป็นโทษแต่ไม่ห้ามการตีความโดยขยายความ (Extensive interpretation) แม้จะเป็นการขยายความเพื่อเป็นโทษก็ตาม⁴⁰

³⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 709/2492, 176/2492, 664/2506, 166/2508 (ประชุมใหญ่), 203/2520, 401/2509 (ประชุมใหญ่), 1110/2518 และ 1345/2531

³⁹ คณิต ฌ นคร วารสารอัยการปีที่ 3 ฉบับที่ 25 มกราคม 2523 หน้า 55 - 61 และ ดร.ปรีดี เกษมทรัพย์, ศาสตราจารย์ จิตติ ดิงศภัทย์ และ ดร.คณิต ฌ นคร วารสารนิติศาสตร์ ปีที่ 14 ฉบับที่ 4 หน้า 57 - 64

⁴⁰ ดร.เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาค 1 ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 แก้ไขเพิ่มเติม, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533 หน้า 22

ในการพิจารณาความหมายของถ้อยคำว่า "สำหรับความผิดครั้งหนึ่ง ๆ" นั้น ในชั้นแรก จะต้องพิจารณาพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ฉบับยกร่างเป็นภาษาอังกฤษก่อนแล้วจึงแปลเป็นภาษาไทย ด้วยบทภาษาอังกฤษบัญญัติไว้ดังนี้

Smuggling section 27. Any person who shall import or bring into the Kingdom and uncustomed, restricted, or prohibited, or any goods which have not been duly passed through the Customs; or shall export or take out of the Kingdom any such goods; or shall assist in any way in importing or exporting such goods; or shall, without official authority, remove or assist in removing any such goods from any ship, wharf, godown, warehouse, place of security, or store; or shall harbour, keep, or conceal, or permit or cause to be harboured, kept, or concealed, any such goods; or shall be in any way concerned in carrying, removing, or dealing with such goods; or shall be in any way concerned in any evasion or attempted evasion of any duties of Customs, or of any of the laws and restrictions relating to the importation, exportation, landing, warehousing, and delivery of goods with intent to defraud His Majesty's Government of any duties due on such goods or to evade any prohibition or restriction of or applicable to such goods; shall for each offence be liable to a fine equal to quadruple the duty-paid value of the goods, or imprisonment for a period not exceeding ten years, or both fine and imprisonment.

เมื่อพิเคราะห์ถ้อยคำในตัวบทภาษาอังกฤษแล้วจะเห็นได้ว่าได้บัญญัติถึงฐานความผิดไว้หลายฐานในมาตราเดียวกัน โดยใช้เครื่องหมายวรรคตอน "จุลภาค" (,) และเครื่องหมาย "อัฒภาค" (;) แบ่งแยกถ้อยคำแต่ละแห่ง ถ้าเป็นความผิดต่างฐานกันจะใช้เครื่องหมาย ";"⁴¹ แยกไว้ และใช้คำว่า "or shall" เขียนไว้หลังเครื่องหมายดังกล่าว ถ้าเป็นการแยกข้อความในฐานความผิดเดียวกันก็ใช้เครื่องหมาย ", "⁴² แยกไว้ และเมื่อถึงบทระวางโทษจึงใช้ข้อความว่า "; shall for each offence be liable to . . ." ซึ่งแปลว่า "สำหรับแต่ละฐานความผิดให้ระวางโทษ. . ." หรือ "สำหรับแต่ละข้อหาความผิดให้ระวางโทษ. . ." หรือ "สำหรับแต่ละความผิดให้ระวางโทษ. . ." หรือ "สำหรับแต่ละการกระทำผิดให้ระวางโทษ. . ." ซึ่งถ้อยคำว่า "แต่ละฐานความผิด" หรือ "แต่ละข้อหาความผิด" หรือ "แต่ละความผิด" หรือ "แต่ละการกระทำผิด" ที่บัญญัติไว้นั้นย่อมหมายถึงฐานความผิดแต่ละฐานตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 27 นั้นเอง ซึ่งว่าที่จริงแล้วข้อความดังกล่าวเป็นเพียงการเขียนตามลีลาของผู้ร่างเท่านั้น แม้จะไม่มีข้อความว่า "for each offence" ดังกล่าวความหมายก็ชัดเจนในตัวเองอยู่แล้ว แต่ปรากฏว่าเมื่อแปลถ้อยคำภาษาอังกฤษดังกล่าวมาเป็นภาษาไทย ได้แปลเป็นถ้อยคำว่า "สำหรับความผิดครั้งหนึ่ง ๆ" ซึ่งไม่ตรงกับภาษาอังกฤษ

ในข้อนี้เมื่อพิเคราะห์เปรียบเทียบกับมาตราอื่น ๆ ได้แก่ มาตรา 90 และมาตรา 93 ซึ่งบัญญัติไว้ดังนี้

⁴¹ ใช้คั่นระหว่างประโยคที่มีรูปประโยคและใจความสมบูรณ์อยู่แล้ว เพื่อแสดงความต่อเนื่องอย่างใกล้ชิดของประโยคนั้น ๆ และใช้แบ่งประโยค กลุ่มคำ หรือกลุ่มตัวเลขที่มีเครื่องหมายจุลภาคอยู่แล้วออกเป็นส่วนเป็นตอนให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้นเพื่อกันความลึบสน

⁴² ใช้สำหรับแยกวลีหรืออนุประโยคเพื่อกันความเข้าใจลึบสน และใช้คั่นคำในรายการที่เขียนต่อ ๆ กัน ตั้งแต่ 3 รายการขึ้นไป โดยเขียนคั่นแต่ละรายการ ส่วนหน้าคำ "และ" หรือ "หรือ" ที่อยู่หน้ารายการสุดท้ายไม่จำเป็นต้องใส่เครื่องหมายจุลภาค โปรดดู "หลักเกณฑ์การใช้เครื่องหมายวรรคตอนและเครื่องหมายอื่น ๆ" เอกสารเผยแพร่ชุดที่ 4 จัดพิมพ์โดยราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2532 หน้า 4 และ 7.

มาตรา 90 ถ้าผู้ปกครองสินค้าเคลื่อนไม่เก็บของในคลังสินค้า ให้มีทางเข้าถึงหีบห่อของทุกห่อได้โดยสะดวกไซริ เมื่อได้ทำการเคลื่อนเช่นนี้เป็นครั้งแรกจะได้รับคำตักเตือนตามทางการ และต่อไปเมื่อได้กระทำการเคลื่อนอีก ท่านว่ามีความผิดต้องระวางโทษปรับครั้งหนึ่ง ๆ ไม่เกินหนึ่งพันบาท

Section 90.- If the occupier of any warehouse shall neglect to store the goods warehoused therein so that easy access may be had to every package and parcel thereof, he shall upon commission of the first act of neglect be given formal warning, and thereafter, for every subsequent act of neglect, be liable to a penalty not exceeding one thousand Baht.

มาตรา 93 ผู้ใดบังอาจลอบเปิดคลังสินค้า ถาล่วงเข้าไปถึงของที่อยู่ในคลังสินค้านั้น วันแต่จะได้เข้าไปต่อหน้าพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรในเวลากระทำการตามหน้าที่ ท่านว่าผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษปรับครั้งหนึ่ง ๆ ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือจำคุกไม่เกินหกเดือน

section 93.- If any person shall clandestinely open any warehouse, or except in the presence of the Competent Officer of Customs acting in the execution of his duty, gain access to the goods therein, he shall be liable for every such offence to a penalty not exceeding ten thousand Baht, or to imprisonment for a period not exceeding six months.

จะเห็นได้ว่าใน 3 มาตราดังกล่าวตัวบทภาษาอังกฤษใช้ถ้อยคำที่แตกต่างกัน แต่ในการแปลมาเป็นภาษาไทยนั้นได้แปลเหมือน ๆ กันว่า "ต้องระวางโทษปรับครั้งหนึ่ง ๆ" ทั้ง 3 มาตราเมื่อพิจารณาประกอบกับมาตรา 27 แล้วทำให้เห็นได้ว่าตัวบทภาษาไทยได้แปลมาผิดจากต้นร่างภาษาอังกฤษ ซึ่งในกรณีถ้อยคำในตัวบทภาษาไทยที่แปลมาจากภาษาต่างประเทศอ่านแล้วมีความคลุมเครือไม่ชัดเจน เช่นนี้ โดยหลักการตีความก็ชอบที่จะใช้ตัวบทภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือช่วย

ตีความด้วยภาษาไทยด้วย ซึ่งเมื่อพิจารณาด้วยภาษาไทยและภาษาอังกฤษในมาตรา 27 เปรียบเทียบกันโดยดูจากวากยะถ้อยคำ และเครื่องหมายวรรคตอนในด้วยภาษาอังกฤษแล้ว จะเห็นได้ว่าความมุ่งหมายของกฎหมายหาใช่เป็นปรับผู้กระทำผิดหลายคนรวมกันหรือแยกกันเท่ากับโทษที่กำหนดไว้ไม่ หากแต่ต้องหมายความว่าความผิดแต่ละข้อหา แต่ละฐานในมาตรา 27 ผู้กระทำผิดแต่ละคนต้องระวาง โทษเรียงตัวไป

อนึ่ง เมื่อพิจารณาจากด้วยพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 มาตรา 27 ก่อนมีการแก้ไขอัตราโทษตามพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2482 แล้ว ถ้อยคำในด้วยเพิ่มเติมบัญญัติไว้ว่า "สำหรับความผิดครั้งหนึ่ง ๆ ท่านว่าผู้กระทำผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท ฤาปรับเป็นเงินสามเท่าราคาของซึ่งได้เสียค่าภาษีแล้ว ถ้าจำคุกไม่เกินหกเดือน" ก็อย่างยิ่งเห็นได้ชัดเจนขึ้นว่า แท้ที่จริงแล้วกฎหมายหาได้ประสงค์จะให้ปรับสำหรับความผิดครั้งหนึ่ง ๆ รวมเป็นเงินสี่เท่าราคาของซึ่งได้รวมค่าอากรเข้าด้วยแล้วแต่อย่างใด⁴³

2. หากจะแปลความหมายของถ้อยคำว่า "สำหรับความผิดครั้งหนึ่ง ๆ" หมายถึง การกระทำความผิดครั้งหนึ่ง ๆ ย่อมก่อให้เกิดผลที่ขัดต่อความเป็นจริงหลายประการ คือ

2.1 ในกรณีที่มีผู้กระทำผิดหลายคน หากมีการเปรียบเทียบระงับคดีบางคน หรือจับกุมผู้ต้องหาคนอื่น ได้ภายหลังจากที่เปรียบเทียบระงับคดีกับผู้ต้องหาที่ถูกจับกุมอยู่ก่อนไปแล้ว จำนวนค่าปรับที่ให้ผู้ต้องหาชำระย่อมเกินกว่าสี่เท่าราคาของซึ่งรวมค่าอากรเข้าด้วย เนื่องจากในการเปรียบเทียบระงับคดีโดยการให้ใช้ค่าปรับครั้งแรก อธิบดีหรือคณะกรรมการจะให้ใช้ค่าปรับต่ำกว่าโทษตามกฎหมายไม่ได้อยู่แล้ว (ยกเว้นทำความตกลง)

---

⁴³ปิยะนันท์ พันธุ์ชนะวานิช บรรทัดฐานคำพิพากษากำหนดโทษความผิดอาญา กรณี จำเลยหลายคนร่วมกันกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 มาตรา 27 วารสาร อัยการ ตุลาคม 2534 ปีที่ 14 ฉบับที่ 164 หน้า 71-75

2.2 มาตรา 27 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ได้บัญญัติว่า

ผู้ใดช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซื้อรับจำนำ หรือรับไว้ด้วยประการใด ๆ ซึ่งของอันตนรู้ว่าเป็นของที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรโดยหลีกเลี่ยงอากรข้อห้าม หรือข้อจำกัด มีความผิดต้องระวางโทษปรับเป็นเงินสี่เท่าราคาของซึ่งได้รวมค่าอากรเข้าด้วยแล้ว หรือจำคุกไม่เกินห้าปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรานี้แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2499 มาตรา 4 ซึ่งเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมที่กำหนดโทษเบากว่ามาตรา 27 เฉพาะโทษปรับเท่านั้นที่เท่ากัน แต่ความผิดดังกล่าวมิได้กำหนดถ้อยคำว่า "สำหรับความผิดครั้งหนึ่ง ๆ" ดังนั้นถ้ามีผู้กระทำความผิดตามมาตรา 27 ทวิ หลายคนแล้วทุกคนได้ตกลงระงับคดีกับอธิบดีโดยการไต่ค่าปรับ ก็ต้องใช้ค่าปรับคนละสี่เท่าราคาของซึ่งได้รวมค่าอากรเข้าด้วย ซึ่งเป็นเรื่องแปลกเพราะขนาดกระทำความผิดตามมาตรา 27 ซึ่งร้ายแรงกว่ากลับต้องใช้ค่าปรับเพียงสี่เท่าราคาของซึ่งได้รวมค่าอากรเข้าด้วยแล้วต่อผู้กระทำความผิดหลายคน ในขณะที่ผู้กระทำความผิดตามมาตรา 27 ทวิ กลับใช้ค่าปรับเกินกว่าสี่เท่าราคาของซึ่งรวมค่าอากรเข้าด้วยแล้วต่อผู้กระทำความผิดหลายคนเหมือนกัน ครั้นจะตีความตามมาตรา 27 ทวิ ว่าหมายถึง มิให้ปรับเรียงตัวด้วยก็ไม่น่าจะถูกต้องเพราะพึงเห็นได้อย่างชัดเจนว่าจงใจละเว้นข้อความว่า "สำหรับความผิดครั้งหนึ่ง ๆ" ในมาตรา 27 ทวิ ดังกล่าว

จ. ปัญหาเกี่ยวกับผลของการเปรียบเทียบระงับคดี

เมื่อมีการเปรียบเทียบระงับคดีตามกฎหมายศุลกากรไม่ว่าโดยอธิบดี หรือพนักงานสอบสวนตามมาตรา 102 หรือโดยคณะกรรมการเปรียบเทียบตามมาตรา 102 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 กฎหมายได้บัญญัติผลของการเปรียบเทียบระงับคดีโดยให้ถือว่าเป็นอันคุ้มผู้กระทำความผิดในอันที่จะถูกฟ้องร้องต่อไปในกรณีแห่งความผิดอันนั้น หมายความว่า เมื่อมีการเปรียบเทียบระงับคดีโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ความผิดที่ผู้ต้องหาได้กระทำความผิดระงับไป รัฐจะนำกรณีความผิดนั้นมาฟ้องผู้กระทำความผิดอีกไม่ได้ไม่ว่าในทางแพ่งหรือทางอาญา แต่ในกรณีการกระทำที่เป็นความผิดตามกฎหมายศุลกากรนั้น เป็นความผิดตามกฎหมายอื่นอยู่ด้วยไม่ว่าจะเป็นกรณีกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบทหรือหลายกรรมต่างกัน ซึ่งมีปัญหาว่ากรณีดังกล่าวจะเปรียบเทียบระงับคดี

ตามกฎหมายศุลกากรได้หรือไม่ หรือหากมีการเปรียบเทียบระดับคดีจะทำให้ความผิดตามกฎหมายอื่น เป็นอันระงับไปด้วยหรือไม่เพียงใด

1. กรณีการกระทำความผิดเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท

การกระทำความผิดเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท หมายถึง กรณีที่ผู้กระทำผิดได้กระทำความผิดเพียงครั้งเดียว แต่การกระทำนั้นเป็นความผิดหลายฐาน ซึ่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 90⁴⁴ ได้รับความบัญญัติให้ใช้กฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดบทเดียวลงโทษผู้กระทำผิดซึ่งหมายความว่าผู้กระทำความผิดยังต้องมีความผิดทุกบทที่ตนกระทำความผิด เป็นแต่ในการลงโทษให้ใช้บทหนักที่สุดลงโทษ โดยจะลงโทษทุกบทที่ได้กระทำผิดไม่ได้ซึ่งหลักนี้ศาลจะต้องนำไปใช้เมื่อมีการผิดดังกล่าวเกิดขึ้น และมาตรา 17 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ได้รับความบัญญัติให้นำไปใช้กับความผิดตามกฎหมายอื่นด้วย ดังนั้นความผิดตามกฎหมายศุลกากรจึงอยู่ภายใต้หลักดังกล่าว เพราะกฎหมายศุลกากรมีได้รับความบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้เป็นอย่างอื่น แต่เมื่อมีการกระทำความผิดตามกฎหมายศุลกากรและเป็นความผิดตามกฎหมายอื่นด้วย ถ้ามีการดำเนินคดีทางศาลปัญหาก็จะไม่เกิดขึ้นแต่หากมีการเปรียบเทียบระดับคดีโดยอธิบดีหรือคณะกรรมการปัญหาว่าจะต้องอยู่ภายใต้หลักดังกล่าวหรือไม่ เนื่องจากการเปรียบเทียบระดับคดีไม่ใช้การลงโทษ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า การเปรียบเทียบระดับคดี เป็นมาตรการแทนการดำเนินคดีอาญา (Diversion) ที่กฎหมายบัญญัติให้อำนาจไว้ให้คดีระดับคดีแทนการฟ้องร้องยังศาล จำต้องอยู่ภายใต้หลักเรื่องกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท กล่าวคือ หากความผิดตามกฎหมายศุลกากรมีบทลงโทษหนักกว่ากฎหมายอื่น เมื่อมีการเปรียบเทียบระดับคดีย่อมทำให้ความผิดตามกฎหมายศุลกากรและกฎหมายอื่นระงับ แต่ถ้าความผิดตามกฎหมายศุลกากรมีบทลงโทษเบากว่าหากมีการเปรียบเทียบระดับคดี ย่อมทำให้ความผิดระดับเฉพาะความผิดตามกฎหมายศุลกากรเท่านั้น ความผิดตามกฎหมายอื่นหาระงับด้วยไม่

⁴⁴ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 90 "เมื่อการกระทำใดอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบทให้ใช้กฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด"

คณะกรรมการกฤษฎีกาเคยพิจารณาให้ความเห็นในข้อกฎหมายที่ว่า เมื่อคณะกรรมการตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรได้ทำการเปรียบเทียบและให้การฟ้องร้อง โดยอาศัยอำนาจตาม มาตรา 102 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากรไปแล้วเช่นนี้ จะเป็นผลให้ความผิดตามมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2493 หรือความผิดตามกฎหมายอื่น ตลอดจนการที่จะต้องเสียภาษีอากรตามกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นอันระงับไปด้วยหรือไม่ ไว้ดังนี้

(1) ในเบื้องต้นนี้จะต้องพิจารณาว่า ได้มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเรื่องนี้โดยตรง อย่างไรบ้าง ปรากฏว่า ได้มีมาตรา 102 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2469 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2497 บัญญัติไว้ให้อำนาจคณะกรรมการที่จะทำการเปรียบเทียบ และงดการฟ้องร้องแก่ผู้กระทำผิดกฎหมายศุลกากรได้ตามบทบัญญัติดังกล่าว และเมื่อคณะกรรมการงดการฟ้องร้องแล้วกฎหมายก็ยังคงกำหนดให้เป็นคนแก่ผู้กระทำผิดไว้ด้วยว่าผู้กระทำผิดนั้นจะไม่ต้องถูกฟ้องร้องในกรณีแห่งความผิดนั้นอีก

ในเรื่องนี้ข้อเท็จจริงปรากฏว่า มีผู้นำเบียร์เข้ามาในราชอาณาจักรโดยแอบอ้างว่ามีเอกสิทธิ์เพราะเป็นของหน่วย Jusmag แต่ตรวจสอบภายหลังว่าไม่ใช่ของหน่วย Jusmag จึงเป็นการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยศุลกากรและกฎหมายว่าด้วยสรรพสามิต แต่คณะกรรมการตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ได้ทำการเปรียบเทียบให้ผู้นำเข้าส่งเบียร์รายนี้กลับออกไปนอกราชอาณาจักร และให้ชดใช้เงินเพียง 1 ใน 8 ของอัตราขาเข้าตามพิกัดโดยมิได้ทำการฟ้องร้องผู้นำเข้า เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องที่ไม่มีความสำคัญลอบนำเข้า โดยไม่มีใบอนุญาต และกรมสรรพสามิตก็ยอมรับว่าไม่มีอำนาจออกใบอนุญาตหลังจากที่นำของเข้ามาแล้ว จึงใช้วิธีระงับคดีให้จ่ายเงินชดเชยค่าอากรดังกล่าว ปัญหาจึงมีว่าความผิดของผู้นำเข้าเป็นอันสิ้นสุดลงหรือไม่ในเมื่อคณะกรรมการได้ทำการเปรียบเทียบแล้ว จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติมาตรา 102 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2497 กล่าวไว้ชัดว่า "ฯลฯ . . . และการที่คณะกรรมการงดการฟ้องร้องเช่นนี้ ให้ถือว่าเป็นอันคุ้มกันผู้กระทำผิดนั้นในการที่จะถูกฟ้องร้องต่อไปในกรณีแห่งความผิดอันนั้น" คำว่า "กรณีแห่งความผิดอันนั้น" ในที่นี้ก็ย่อมหมายถึงความผิดตามกฎหมายอื่น เป็นกรณีที่คณะกรรมการตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรจะทำการเปรียบเทียบได้ จึงต้องถือว่ากรณีแห่งความผิดของผู้นำเข้าเป็นอันระงับไปทั้งสิ้น

(2) ปัญหาที่จะต้องพิจารณาต่อไปก็คือว่า เมื่อกรณีแห่งความผิดของผู้นำเข้าได้ระงับไปตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรแล้ว จะเป็นผลให้ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสุราซึ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้อยู่เช่นเดียวกันพลอยระงับไปด้วยหรือไม่ เพราะปรากฏว่าได้มีมาตรา 6⁴⁵ แห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2510 ห้ามมิให้นำสุราเกินกว่าหนึ่งลิตรเข้ามาในราชอาณาจักร วันแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต แต่ถ้าเป็นการนำเข้าเพื่อเป็นตัวอย่างสินค้าหรือมิใช่เพื่อการค้า ก็ต้องให้อธิบดีผ่อนผันให้นำเข้ามา และในมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493⁴⁶ ก็กำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนมาตรา 6 ไว้ และยังมีมาตรา 45⁴⁷ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกันนี้ กำหนดต่อไปอีกว่า ให้รับสุราที่นำเข้าเข้ามาในราชอาณาจักรโดยฝ่าฝืนกฎหมายนี้ ปัญหาจึงมีว่าเมื่อกฎหมายว่าด้วยสุรามิบบัญญัติให้รับสุราที่ได้นำเข้ามาในราชอาณาจักรโดยมิชอบแล้ว การที่คณะกรรมการตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรได้ใช้อำนาจเปรียบเทียบให้ระงับคดีโดยให้ส่งของที่นำเข้ามากลับไปโดยไม่รับสิ่งของดังกล่าวจะกระทำได้หรือไม่ สำหรับปัญหาเรื่องอำนาจเปรียบเทียบตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกาเคยตีความไว้ว่า หมายถึงอำนาจที่จะทำการเปรียบเทียบหรือประนีประนอมอย่างหนึ่งอย่างใดกับผู้กระทำผิดก็ได้ ตามที่อธิบดีกรมศุลกากร (หรือคณะกรรมการ) จะพิจารณา

⁴⁵ มาตรา 6 ห้ามมิให้ผู้ใดนำสุราเกินกว่าหนึ่งลิตรเข้ามาในราชอาณาจักร วันแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต

การนำสุราเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อเป็นตัวอย่างสินค้าหรือมิใช่เพื่อการค้า อธิบดีมีอำนาจผ่อนผันให้นำเข้ามาได้ ตามจำนวน และทางด่านศุลกากรที่อธิบดีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษาโดยไม่ต้องขอรับใบอนุญาต

บบัญญัติในมาตรานี้ มิให้ใช้บังคับแก่ผู้ทำการตามหน้าที่ผู้ขนส่ง โดยสุจริต

⁴⁶ มาตรา 35 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 6 มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

⁴⁷ มาตรา 45 บรรดาสุรา เชื้อสุรา และสินค้าที่ทำด้วยสุรา ที่ได้ทำ นำเข้ามาในราชอาณาจักร ชายหรือมิไว้ในครอบครอง อันเป็นการฝ่าฝืนบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ตลอดจนภาชนะที่ใส่สิ่งของดังกล่าว รวมทั้งภาชนะและเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราให้รับเป็นของกรมสรรพสามิต

เห็นสมควร ฉะนั้น การที่คณะกรรมการตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรได้ใช้อำนาจเปรียบเทียบตาม ปัญหาในเรื่องนี้ จึงย่อมเป็นการกระทำโดยชอบแล้ว อนึ่ง โดยที่ปัญหาในเรื่องนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศุลกากร อันได้แก่ "การนำเข้า" ซึ่งต้องให้กฎหมายว่าด้วยศุลกากรบังคับและเมื่อกฎหมายว่าด้วยศุลกากรมีบทบัญญัติมาตรา 102 และมาตรา 102 ทวิ ให้ระงับคดีได้ และเป็นอันคุ้มกันผู้กระทำผิดในกรณีความผิดนั้นแล้วก็ต้องเป็นไปตามนั้น แม้จะมีข้ออ้างว่ากฎหมายว่าด้วยศุลกากรเป็นกฎหมายคนละฉบับกับกฎหมายว่าด้วยศุลกากร แต่ก็พึงระลึกว่ามาตรา 120⁴⁸ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ได้กำหนดไว้ชัดเจนว่า เมื่อใดบทบัญญัติของกฎหมายศุลกากรแตกต่างจากบทแห่งพระราชบัญญัติหรือประกาศอื่นที่ใช้ขณะนั้น ในเรื่องอันเกี่ยวกับศุลกากรนั้น ให้ใช้กฎหมายว่าด้วยศุลกากรบังคับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ในเรื่องอันเกี่ยวกับศุลกากรนั้น ถ้ามีกฎหมายใดแตกต่างจากกฎหมายว่าด้วยศุลกากรแล้ว ก็ต้องนำกฎหมายว่าด้วยศุลกากรมาใช้บังคับ แต่ถ้ากฎหมายนั้น ๆ มีความประสงค์จะบังคับโดยตรงแล้ว ก็ต้องระบุไว้ในกฎหมายนั้นเองให้ชัดเจน แต่ในพระราชบัญญัติศุลกา พ.ศ. 2493 ก็หาได้มีบทบัญญัติเช่นนั้นไม่ กฎหมายว่าด้วยศุลกากรที่ให้อำนาจเปรียบเทียบได้เป็นพิเศษนั้น เป็นกฎหมายแตกต่างกับกฎหมายว่าด้วยศุลกากรอยู่แล้ว

ด้วยเหตุนี้เอง เมื่ออธิบดีและคณะกรรมการตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรได้ใช้อำนาจตาม มาตรา 102 และมาตรา 102 ทวิ ประกอบกับมาตรา 120 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ทำการเปรียบเทียบและงดการฟ้องร้องผู้นำเข้าดังกล่าวแล้ว จึงเป็นผลให้กรณีแห่งความผิดตาม มาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติศุลกา พ.ศ. 2493 ระงับไป และโดยอาศัยเหตุผลอันเดียวกันนี้ แม้แต่จะยังมีกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องอยู่กับเรื่องนี้อีก ถ้ามิได้บัญญัติเป็นพิเศษไว้โดยชัดแจ้งว่าจะเพิกถอน

⁴⁸ มาตรา 120 เมื่อใดบทพระราชบัญญัตินี้แตกต่างกับบทกฎหมาย พระราชบัญญัติหรือประกาศอื่นที่ใช้ ณ บัดนี้ ท่านว่าในเรื่องอันเกี่ยวกับศุลกากรนั้น ให้ยกเอาบทพระราชบัญญัตินี้ขึ้นบังคับ และกฎหมายพระราชบัญญัติหรือประกาศใด ซึ่งจะได้ให้ใช้ภายหน้านั้น มิให้ถือว่าเพิกถอนจำกัด เปลี่ยนแปลง หรือถอนไปเสียซึ่งอำนาจและบทแห่งพระราชบัญญัติ เว้นไว้แต่ในกฎหมายพระราชบัญญัติ หรือประกาศใหม่นั้นจะแสดงไว้โดยชัดแจ้งว่ามีประสงค์จะให้เป็นเช่นนั้น

จำกัด เปลี่ยนแปลงหรือถอนไปเสียซึ่งอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เมื่อได้ทำการเปรียบเทียบตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรแล้วก็เป็นอันคุ้มกันมิให้นำกฎหมายอื่นมาใช้บังคับแก่ผู้นำเข้าอีก

จากปัญหาดังกล่าวจะเห็นว่าคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกาเป็นไปตามหลักของกฎหมายอาญาในเรื่องกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท เนื่องจากความตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 มีบทกำหนดโทษหนักกว่าความผิดตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ซึ่งในทางปฏิบัติกรมศุลกากรได้ถือปฏิบัติตามนัยดังกล่าว โดยในกรณีที่เป็นความผิดตามกฎหมายศุลกากร และผิดกฎหมายอื่นอยู่ด้วย หากความผิดตามกฎหมายศุลกากรมีบทกำหนดโทษหนักกว่า กรมศุลกากรก็จะใช้อำนาจเปรียบเทียบระงับคดี แต่ถ้าความผิดตามกฎหมายอื่นมีบทกำหนดโทษหนักกว่า กรมศุลกากรจะส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดทุกรายในข้อหาความผิดตามกฎหมายศุลกากร และกฎหมายอื่นควบคู่กันไป

ต่อมาได้มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการกระทำความผิดกฎหมายหลายฉบับว่า

1. เมื่อมีการจับกุมและหรือดำเนินคดีแก่ผู้กระทำผิดตามกฎหมาย ให้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่ทำการจับกุมและหรือดำเนินคดี ดำเนินการดังนี้

1.1 กรณีเจ้าหน้าที่หน่วยงานใดก็ตามที่มีใช้เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้จับกุม หรือดำเนินคดีตามอำนาจหน้าที่ และกรณีเป็นความผิดตามกฎหมายอื่นที่นอกเหนืออำนาจหน้าที่ของผู้จับกุมด้วย ก็ให้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่ทำการจับกุม รีบแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อดำเนินคดีทันที และแจ้งประสานงานไปให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎหมายอื่นนั้นทราบ เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป. . .⁴⁹

⁴⁹ มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2534 ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร 0203/ว.33 ลงวันที่ 6 พฤษภาคม 2534

มติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวอาจตีความได้เป็น 2 นัย ดังนี้

(1) หากแปลความว่า ความผิดที่เกิดขึ้นนอกจากจะเป็นความผิดตามกฎหมายศุลกากรแล้ว ยังเป็นความผิดตามกฎหมายอื่นด้วย ซึ่งความผิดตามกฎหมายศุลกากรนั้น การจับกุมย่อมอยู่ในอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ศุลกากร ฉะนั้นจึงมีอำนาจในการพิจารณาความผิดตลอดจนรับทำความตกลงระงับคดีในชั้นศุลกากรได้ ตามมาตรา 102 และมาตรา 102 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 หากความผิดตามกฎหมายศุลกากรมีบทลงโทษสูงกว่าโดยถือว่าเป็นการกระทำความผิดเดียวผิดกฎหมายหลายบท แต่ถ้าความผิดตามกฎหมายศุลกากรมีบทลงโทษเบากว่าก็ให้ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี คือรับแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อดำเนินคดี การแปลความเช่นนี้ จะไม่มีปัญหาในทางปฏิบัติและกรมศุลกากรได้กระทำเช่นนี้อยู่แล้ว

(2) หากแปลความว่ากรณีเป็นความผิดตามกฎหมายศุลกากรและกฎหมายอื่นด้วย เจ้าหน้าที่ศุลกากรไม่มีอำนาจที่จะดำเนินการเพื่อระงับคดีในชั้นศุลกากร ตามมาตรา 102 และมาตรา 102 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 โดยไม่คำนึงถึงระดับโทษว่ากฎหมายใดมีระดับโทษสูงกว่ากัน การแปลความเช่นนี้ จะมีปัญหาในทางปฏิบัติของกรมศุลกากร กล่าวคือ เมื่อไม่อาจเปรียบเทียบระงับคดีในชั้นศุลกากรได้ แม้โทษตามกฎหมายศุลกากรจะสูงกว่าโทษตามกฎหมายอื่น แต่จะต้องส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีทุกราย ซึ่งการดำเนินคดีต้องใช้เวลานาน โดยไม่อาจกำหนดได้ว่าคดีจะเสร็จสิ้นเมื่อใด การดำเนินการดังกล่าวอาจเป็นอุปสรรคและเกิดความล่าช้าต่อธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ อันเป็นกิจการที่ต้องการความสะดวกรวดเร็ว นอกจากนี้ผลของการดำเนินคดีอาจทำให้ผู้กระทำผิดไม่ถูกลงโทษหรือได้รับผลตอบแทนจากการกระทำของตนเอง

นอกจากนี้ ยังมีปัญหาในการดำเนินคดีเกี่ยวกับการเปรียบเทียบระงับคดีตามกฎหมายศุลกากรในทางปฏิบัติเป็นจำนวนมาก โดยหากยึดหลักกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบทและใช้กฎหมายบทหนึ่งดำเนินการอย่างเคร่งครัดแล้วจะทำให้เกิดอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และผู้ประกอบการค้าเป็นอันมาก แต่ถ้าจะเปรียบเทียบระงับคดีย่อมจะทำให้ยึดหลักกฎหมายดังกล่าว

ในกรณีความผิดปกติบางประเภท ถ้าพิจารณาโดยผิวเผินแล้วจะไม่ร้ายแรงอะไร แต่ถ้าพิจารณาถึงวิธีการที่จะต้องปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีที่กล่าวข้างต้นแล้ว อาจจะทำให้เกิดปัญหากับทางศุลกากรได้ เพราะความผิดในลักษณะนี้โดยมากเป็นความผิดเกี่ยวกับเอกสาร สินค้าที่จะส่งออกไปต่างประเทศ หรือที่นำเข้ามาในประเทศก็ดี มีขั้นตอนในการดำเนินการหลายประการ เช่น กรณีการส่งออก เรือลำหนึ่งบรรทุกสินค้าออกไป ซึ่งปัจจุบันนี้ใช้บรรจุในคอนเทนเนอร์เที่ยวหนึ่งประมาณ 300 - 500 ตู้ และในการที่เรือเข้ามาจะอยู่ประมาณ 1 - 2 วัน แล้วก็เดินทางต่อไปลงเรือแม่ที่ประเทศสิงคโปร์ และส่งต่อไปทางยุโรป หรือประเทศอื่น ๆ และเนื่องจากปริมาณสินค้าบรรจุในคอนเทนเนอร์มีจำนวนมาก การที่ผู้ส่งออกซึ่งให้ชิปปิ้งเป็นตัวแทนออกของ บางทีจองเรือไว้แล้วเกิดปัญหาขึ้น เช่น จะต้องนำคอนเทนเนอร์บรรจุสินค้าลงที่เรือ ก. แต่เรือ ก. เกิดระวางเต็ม ซึ่งในขณะเดียวกันเรือ ข. ยังมีระวางที่จะบรรทุกสินค้าจำนวนนั้นออกไปได้ ชิปปิ้งก็ไปเปลี่ยนชื่อเรือโดยตกลงกันเองว่า เป็นเรือชื่อ ข. แทนที่จะมาขออนุญาตให้ถูกต้องตามระเบียบที่กรมศุลกากรได้กำหนดไว้ อันเป็นความละเลยของชิปปิ้งเอง การแก้ไขเรือเป็นความผิดฐานสำแดงเท็จตามมาตรา 99 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 แต่ขณะเดียวกันก็เป็นความผิดฐานแก้ไขหรือปลอมเอกสารด้วย อันเป็นความผิดตามมาตรา 264 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งถ้าเทียบระดับโทษแล้วมาตรา 99 ตามกฎหมายศุลกากร มีโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 50,000 บาท แต่ตามมาตรา 64 แห่งประมวลกฎหมายอาญามีโทษจำคุกถึง 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 6,000 บาท อันจะเห็นได้ว่าโทษตามประมวลกฎหมายอาญาหนักกว่าโทษตามกฎหมายศุลกากร ในกรณีนี้ถ้ามองในแง่ความเสียหาย ทุกสิ่งทุกอย่าง ไม่มีความเสียหายและไม่กระทบกระเทือนภาษีอากรใด ๆ ทั้งสิ้น แต่การละเลยของผู้ส่งออกในกรณีนี้ ถ้าหากทางกรมศุลกากรระงับคดีไปและปรับเต็มที่ 50,000 บาท หรือ 10,000 บาท เป็นเรื่องทำความตกลงระงับคดี ก็ไม่มีปัญหาอะไร แต่ถ้าจะมาคำนึงว่าโทษตามมาตรา 264 แห่งประมวลกฎหมายอาญา หนักกว่าโทษตามมาตรา 99 ตามกฎหมายศุลกากร เราจะต้องดำเนินคดีตามมติคณะรัฐมนตรีตามที่กำหนดไว้ก็จะเกิดปัญหาว่าสินค้าที่มีการแก้ไขใบขนสินค้าจะส่งออกไปไม่ได้ เพราะทางศุลกากร จะไม่ยอมปล่อยให้ขึ้นเรือ สินค้าก็จะติดอยู่ที่ท่าเรือและสินค้าที่จะส่งออกไปวันหนึ่ง ๆ หลายพันตู้ ทุกอย่างจะหยุดหมดเพราะปัญหาอยู่ที่เอกสาร ผู้ส่งออกก็จะร้องเรียน และจะมีปัญหาโยงไปถึงนโยบายการส่งเสริมการส่งออกของทางศุลกากรซึ่งรับนโยบายนี้มาปฏิบัติ ตัวอย่างอีกอันหนึ่ง เช่น สินค้าที่จะส่งออกไปตามเกณฑ์ปกติจะมีขนาด 20 ฟุต กับ 40 ฟุต ระบายที่ใส่ตู้ 20 ฟุตเต็มแล้ว แต่ว่าทางเอเยนต์เรือยังมีตู้ 40 ฟุต วางอยู่ที่เลยเอาจากตู้ 20 ฟุต ไปใส่ในตู้ 40 ฟุต

ให้เต็ม 40 ชุด เพื่อจะได้ประหยัดและหาผลประโยชน์ได้มากขึ้น การที่เข้าไปเปลี่ยนตู้คอนเทนเนอร์ หมายเลขคอนเทนเนอร์จะต้องแสดงไว้ในใบกำกับสินค้าและใบขนสินค้า ซึ่งเปลี่ยนไปก็เลยต้องแก้ไขเปลี่ยนแปลงเอกสารเช่นกัน ถ้าหากจะดำเนินคดีตามประมวลกฎหมายอาญาปัญหาเรื่องความล่าช้า และสินค้าส่งออกไปไม่ได้ก็จะทับถมอยู่ตลอดเวลา

ผู้เขียนเห็นว่า ในกรณีเกิดการกระทำที่เป็นความผิดตามกฎหมายศุลกากร และผิดกฎหมายอื่นด้วยนั้น ในการดำเนินคดีไม่ควรจะยึดบทบัญญัติของกฎหมายฉบับใดฉบับหนึ่งโดยเฉพาะ แต่ควรจะพิจารณาประกอบกันไป กล่าวคือในส่วนของกฎหมายศุลกากรถึงแม้กฎหมายจะให้อำนาจในการเปรียบเทียบระงับคดีได้ แต่เมื่อเป็นความผิดกฎหมายหลายฉบับก็ควรคำนึงถึงหลักของกฎหมายอาญาในเรื่องกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบทด้วย เพราะหลักดังกล่าวประมวลกฎหมายอาญามาตรา 17 ได้บัญญัติให้นำไปใช้กับกฎหมายอื่นด้วย และกฎหมายศุลกากรเองก็มิได้บัญญัติให้เป็นอย่างอื่น สำหรับในส่วนของประมวลกฎหมายอาญาซึ่งเป็นกฎหมายหลักไม่ควรจะตีความโดยเคร่งครัดว่าถ้าเกิดกรณีที่มีการกระทำผิดกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบทแล้ว จะต้องลงโทษบทหนักที่สุดโดยการดำเนินคดีทางศาลเสมอไป เนื่องจากการเปรียบเทียบระงับคดีเป็นการทำให้คดีระงับไปทางหนึ่ง ซึ่งบัญญัติไว้โดยกฎหมาย ดังนั้นถึงแม้จะมีการกระทำผิดกฎหมายหลายบทก็ควรจะเปรียบเทียบระงับคดีได้ ซึ่งเมื่อพิจารณาประกอบกันแล้วจะเห็นว่าการเปรียบเทียบระงับคดีก็เป็นการทำให้คดีระงับไป โดยผู้กระทำผิดได้รับผลตอบแทนโดยกฎหมายศุลกากรซึ่งเป็นกฎหมายที่มีบทลงโทษสูงสุด

ส่วนปัญหาในทางปฏิบัติสำหรับการกระทำที่เป็นความผิดตามกฎหมายศุลกากร และ มาตรา 264 แห่งประมวลกฎหมายอาญา อันเป็นความผิดเกี่ยวกับเอกสารนั้น เนื่องจากความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 264 มีบทกำหนดโทษหนักกว่าความผิดตามกฎหมายศุลกากรบางฐาน ซึ่งให้อำนาจอธิบดีกรมศุลกากรหรือคณะกรรมการในการเปรียบเทียบระงับคดีได้ โดยถือว่าการกระทำที่เป็นกรณีแห่งความผิดระงับไปทั้งหมดนั้น ย่อมจะเป็นการขัดต่อหลักกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบทของกฎหมายอาญา ซึ่งเป็นหลักที่ยอมรับกันโดยทั่วไป นอกจากนี้ยังเป็นการเปิดโอกาสให้มีการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่อีกด้วย กล่าวคือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจชั้นต้นซึ่งเป็นผู้พิจารณาความผิดแล้วกำหนดโทษหรือแนวทางการเปรียบเทียบระงับคดี เสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น เพื่อให้อธิบดีหรือคณะกรรมการใช้ดุลพินิจในการเปรียบเทียบ อาจใช้การเปรียบเทียบระงับคดี

ต่อรองเรียกเรื่องผลประโยชน์กับผู้กระทำผิด โดยหากผู้กระทำผิดไม่ยินยอมก็จะส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดในข้อหาตามมาตรา 264 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ดังนั้น การแก้ปัญหาจึงควรกำหนดเป็นนโยบายของฝ่ายบริหาร โดยกำหนดเป็นระเบียบหรือแนวทางปฏิบัติ สำหรับผู้นำเข้าและส่งออกไม่ว่าจะเป็นบริษัท ห้างร้านเอกชน รวมทั้งตัวแทนออกของ และประชาสัมพันธ^{๕๐}ให้ทราบถึงมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวให้ทั่วถึง โดยกำหนดระยะเวลาการดำเนินการไว้หลังจากนั้นหากมีการกระทำผิดในลักษณะนี้ขึ้นอีก ก็ควรจะดำเนินคดีทางศาลสำหรับความผิดตามมาตรา 264 อย่างเคร่งครัด

2. กรณีการกระทำหลายกรรมต่างกัน

การกระทำหลายกรรมต่างกันหรือการทำความผิดหลายกระทงนั้นเอง โดยอาจเกิดขึ้นได้ในเวลาห่างกันหรือในเวลาติดต่อกันก็ได้ เช่น จุดคร่าหญิงไปเพื่อการอนาจาร แล้วต่อมาได้ข่มขืนกระทำชำเราหญิงนั้นด้วย และที่ว่าการทำความผิดหลายความผิดนั้นอาจจะเป็นความผิดหลายฐานต่างกัน หรือฐานเดียวกันหลายครั้งก็ได้ ข้อสำคัญจะต้องดูที่เจตนาถ้ามีหลายเจตนาจะเป็นความผิดหลายกระทง หรือถ้ากระทำต่างวาระกันโดยทั่วไปก็จะเป็นการทำความผิดหลายกระทง เว้นแต่ความผิดต่อเนื่องที่เป็นความผิดบทเดียวเมื่อเกิดกรณีการกระทำหลายกรรมต่างกันขึ้น หากผู้กระทำความผิดยังไม่ได้ถูกดำเนินคดีในทุกข้อหา เมื่อนำทุกข้อหามาดำเนินคดีรวมกัน ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 91^{๕๐} ได้บัญญัติให้ศาลต้องลงโทษผู้กระทำความผิดเป็นกระทงความผิดไป

^{๕๐}มาตรา 91 เมื่อปรากฏว่าผู้ใดได้กระทำการอันเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ให้ศาลลงโทษผู้กระทำความผิดเป็นกระทงความผิดไป แต่ไม่ว่าจะมีการเพิ่มโทษ ลดโทษ หรือลดมาตราส่วนโทษหรือไม่ก็ตาม เมื่อรวมโทษทุกกระทงแล้ว โทษจำคุกทั้งสิ้นต้องไม่เกินกำหนดดังต่อไปนี้

- (1) ลิบปี สำหรับกรณีความผิดกระทงที่หนักที่สุดมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสามปี
- (2) ยี่ลิบปี สำหรับกรณีความผิดกระทงที่หนักที่สุดมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี แต่ไม่เกินลิบปี
- (3) ห้าลิบปี สำหรับกรณีความผิดกระทงที่หนักที่สุดมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินลิบปีขึ้นไป เว้นแต่กรณีที่ศาลลงโทษจำคุกตลอดชีวิต

ศาลจะใช้ดุลพินิจเลือกลงโทษเฉพาะกระทงที่หนักที่สุดเพียงกระทงเดียวไม่ได้ ไม่ว่าโทษของแต่ละกระทงจะหนักเบาเท่ากันหรือหนักเบาเท่ากันก็ต้องลงโทษทุกกระทง เพียงแต่เมื่อรวมโทษทุกกระทงแล้วโทษจำคุกทั้งสิ้นต้องไม่เกิน 10 ปี, 20 ปี, 50 ปี แล้วแต่กรณี เว้นแต่กรณีที่ศาลลงโทษจำคุกตลอดชีวิต ส่วนโทษอย่างอื่นนอกจากโทษจำคุก เช่น โทษปรับ ศาลจะรวมโทษทุกกระทงเป็นจำนวนเงินค่าปรับมากน้อยเพียงใดก็ได้

ในกรณีการกระทำความผิดหลายกระทงหรือหลายกรรมต่างกัน กรรมหนึ่งเป็นความผิดตามกฎหมายศุลกากร อีกกรรมหนึ่งเป็นความผิดตามกฎหมายอื่นนั้น โดยปกติความผิดตามกฎหมายศุลกากรเป็นความผิดเกี่ยวกับการนำของเข้าส่งของออก ดังนั้นปัญหาของการกระทำหลายกรรมในหัวข้อนี้จึงเกี่ยวข้องกับของที่นำเข้ามาส่งออก เช่น การนำตู้สล็อตแมชชีนซึ่งเป็นของต้องจำกัดเข้ามาในราชอาณาจักรย่อมมีความผิดตามมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 และเมื่อนำเข้ามาแล้วผู้ใดซื้อ รับจำนำ หรือรับไว้ด้วยประการใด ๆ ซึ่งของดังกล่าวโดยรู้ว่าเป็นของที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรโดยหลีกเลี่ยงข้อจำกัดก็มีความผิดตามมาตรา 27 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 หลังจากนั้นหากนำตู้สล็อตแมชชีนนั้นไปใช้เล่นการพนันโดยไม่ว่าจะเป็นผู้จัดให้มีการเล่นการพนัน หรือเป็นผู้พนันเอาทรัพย์สินกันโดยมิได้รับอนุญาต ผู้กระทำความผิดมีความผิดตามพระราชบัญญัติการพนันอีกด้วย หรือหากนำเครื่องเล่นไปใช้เข้ามาในราชอาณาจักรแล้วมีการนำไปใช้ตัดไม้ นอกจากจะมีความผิดตามกฎหมายศุลกากรแล้วยังมีความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ หรือพระราชบัญญัติป่าสงวนอีกกระทงหนึ่งด้วย หรือในกรณีที่สอง เป็นวิทยุโทรคมนาคม ก็จะเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติวิทยุโทรคมนาคมอีกกระทงหนึ่ง นอกจากนี้ยังมีความผิดบางอย่างที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับของที่นำเข้า เช่น ในการกระทำความผิดตามกฎหมายศุลกากรบางฐาน เช่น ลักลอบนำของที่ยังมิได้เสียค่าภาษีเข้ามาในราชอาณาจักรนั้น ในการกระทำความผิดมักจะมียานพาหนะในการกระทำความผิด เช่น รถยนต์ ซึ่งเมื่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรจับกุมแล้วมักจะพบเสมอว่า ผู้ลักลอบซึ่งเป็นผู้ขับขี่ยานพาหนะดังกล่าวไม่มีใบขับขี่อันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติจราจร และรถยนต์ก็เป็นรถที่มีลักษณะอันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติขนส่งทางบกอีกด้วย

ในการดำเนินคดีสำหรับความผิดในลักษณะหลายกรรมต่างกัดังกล่าวข้างต้น จะไม่มีปัญหาทางด้านกฎหมายไม่ว่าจะดำเนินคดีทางศาล หรือการเปรียบเทียบระงับคดีตามกฎหมายศุลกากร ทั้งนี้เนื่องจากหากดำเนินคดีทางศาล ศาลก็จะยึดหลักตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 91 คือ

ลงโทษผู้กระทำทุกกรรมเป็นกระหนงความผิดไป ส่วนการเปรียบเทียบระงับคดีตามกฎหมาย
 ศุลกากร อธิบดีหรือคณะกรรมการสามารถใช้อำนาจตามมาตรา 102, 102 ทวิ ในการ
 เปรียบเทียบระงับคดีได้ โดยถือว่าเป็นมาตรการแทนการดำเนินคดีอาญาทางหนึ่งซึ่งทำให้คดีระงับ
 ไป ไม่ขัดกับประมวลกฎหมายอาญามาตรา 91 เพราะเป็นการเปรียบเทียบระงับคดีในความผิด
 ตามกฎหมายศุลกากรเท่านั้น ความผิดตามกฎหมายอื่นหาระงับไปด้วยไม่ ดังนั้นรัฐจึงสามารถ
 ดำเนินคดีกับผู้กระทำในความผิดตามกฎหมายอื่นได้ตามปกติ แต่มีปัญหาในทางปฏิบัติสำหรับ
 เจ้าหน้าที่ศุลกากรซึ่งเป็นผู้จับกุมในการที่จะต้องปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีที่ให้รับแจ้งเจ้าหน้าที่
 ตำรวจเพื่อดำเนินคดีและแจ้งประสานงานไปให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตาม
 กฎหมายอื่นทราบ เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป เนื่องจากกฎหมายที่มีโทษในทางอาญา
 นอกจากประมวลกฎหมายอาญาแล้วยังมีกฎหมายอื่นอีกเป็นจำนวนมาก เจ้าหน้าที่ศุลกากรจึงไม่มี
 ความรู้ความชำนาญในกฎหมายที่นอกเหนือไปจากกฎหมายศุลกากรได้ครบถ้วน เมื่อมีการกระทำผิด
 ตามกฎหมายศุลกากรเจ้าหน้าที่อาจพิจารณาเปรียบเทียบระงับคดีกับผู้กระทำผิดโดยไม่ทราบว่ามี
 การกระทำผิดตามกฎหมายอื่นอยู่ด้วย เมื่อเปรียบเทียบระงับคดีแล้วก็ปล่อยตัวผู้กระทำผิดไปโดย
 ไม่ได้ดำเนินการในส่วนของความผิดอื่นอีก นอกจากนี้หากดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว
 อย่างเคร่งครัดย่อมเกิดปัญหาในด้านปริมาณงานและบุคลากรของกรมศุลกากร เพราะขณะนี้ในแต่ละ
 เดือนปริมาณคดีเกี่ยวกับความผิดตามกฎหมายศุลกากรที่เกิดขึ้นมีเป็นจำนวนมากอยู่แล้ว

นอกจากปัญหาในทางปฏิบัติดังกล่าวแล้ว การเปรียบเทียบระงับคดีตามกฎหมายศุลกากร
 ในกรณีเป็นความผิดหลายกระหนงยังมีปัญหาเกี่ยวกับของกลางซึ่งเป็นของที่ยังไม่ได้เสียค่าภาษี หรือ
 ของต้องกักตุน หรือของต้องห้ามตามกฎหมายศุลกากร ในขณะที่เดียวกันของดังกล่าวมักจะเป็นของ
 ที่บุคคลมีไว้เป็นความผิด หรือเป็นของที่ได้อาศัยหรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดตามกฎหมายอื่น
 ดังนั้นหากมีการเปรียบเทียบระงับคดีในความผิดตามกฎหมายศุลกากร โดยให้ผู้ต้องหาของกลาง
 ให้เป็นของแผ่นดิน ส่วนความผิดตามกฎหมายอื่นเมื่อมีการดำเนินคดีทางศาล และศาลได้พิพากษา
 ให้ยึดของกลาง เช่นนี้ย่อมทำให้การดำเนินคดีอย่างใดอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นในภายหลังเสียไป กล่าว
 คือ หากศาลพิพากษาให้ยึดของกลางในความผิดตามกฎหมายอื่นก่อน ผู้ต้องหาจะนำของกลาง
 ดังกล่าวมายกให้แผ่นดินในการเปรียบเทียบระงับคดีไม่ได้ แต่กรมศุลกากรอาจเปรียบเทียบ
 ระงับคดีโดยใช้มาตรการหรือวิธีอื่นแทนการยกของกลางให้เป็นของแผ่นดิน ผู้เขียนเห็นว่า แม้
 ศาลยังไม่ได้พิพากษาปรับของกลาง กรมศุลกากรไม่ควรเปรียบเทียบระงับคดีกับผู้กระทำผิด

โดยการให้ยกของกลางให้เป็นของแผ่นดิน แต่ควรใช้วิธีการหรือเงื่อนไขอย่างอื่นเพราะของกลางดังกล่าวจะต้องหรืออาจจะถูกริบตามกฎหมายอื่นอยู่แล้ว หากให้มีการเปรียบเทียบระดับคดีโดยวิธีดังกล่าวก็เท่ากับว่าผู้กระทำผิดไม่ได้รับผลตอบแทนจากการกระทำผิดกฎหมายศุลกากรของตนเอง

3. ผลในทางแพ่งเกี่ยวกับการเปรียบเทียบระดับคดี

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า เมื่อมีการเปรียบเทียบระดับคดีโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว มาตรา 102 และมาตรา 102 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ให้ถือว่าเป็นอันคุ้มครองผู้กระทำผิดในอันที่จะถูกฟ้องร้องต่อไปในกรณีแห่งความผิดอันนั้น ซึ่งมีปัญหาว่าความรับผิดทางแพ่งหากพึงมี เช่น อากรชาเข้าตามกฎหมายศุลกากร ภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากร หรือในกรณีเปรียบเทียบระดับคดีในความผิดตามกฎหมายศุลกากรและกฎหมายอื่นอันเป็นกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท โดยกฎหมายศุลกากรมีโทษหนักนั้น ความรับผิดในอันที่จะต้องชำระค่าภาษีอากร ค่าธรรมเนียมตามกฎหมายอื่นจะระงับหรือคุ้มครองผู้กระทำผิดในที่จะถูกฟ้องในทางแพ่งด้วยหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตีความเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวว่า เมื่อมีการเปรียบเทียบระดับคดีตามกฎหมายศุลกากรแล้วจะทำให้มีการที่จะต้องเสียภาษีอากรตามกฎหมายอื่นเป็นอันระงับไปด้วยหรือไม่ โดยเห็นว่ากฎหมายศุลกากรมิได้ห้ามหรือจำกัดของใดที่จะนำเข้ามาในราชอาณาจักร การที่นำของเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นความผิดก็เพราะกฎหมายอื่นว่าด้วยของนั้น ๆ บัญญัติห้ามไว้ แต่กฎหมายศุลกากรได้นำบทห้ามดังกล่าวมาประมวลรวมไว้ในมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 อีกทีหนึ่ง ฉะนั้น เมื่อความผิดของผู้นำเข้าเป็นอันระงับไปตามมาตรา 102 และมาตรา 102 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 หากยังจะถือว่ามี ความผิดตามกฎหมายอื่น ๆ อีก จึงน่าจะเป็นการไม่ถูกต้อง ปัญหาทำนองเดียวกันนี้คณะกรรมการกฤษฎีกาได้เคยตีความไว้ว่าของต้องกำกวด (คือของที่ห้ามนำเข้าเว้นแต่จะได้รับอนุญาต) นั้น ถ้าอธิบดีกรมศุลกากรหรือคณะกรรมการเปรียบเทียบเห็นว่าไม่ควรริบ และไม่ควรฟ้องร้องเมื่อผู้กระทำผิดได้ปฏิบัติตามการเปรียบเทียบระดับคดีแล้วก็ให้ผ่านพิธีการไปได้ตามปกติ การตีความดังกล่าวนี้ย่อมแปลได้ว่าการระดับคดีนั้นมีผลให้ถือว่าของนั้นเป็นของที่ถูกต้องแล้ว เพราะถ้าให้เจ้าหน้าที่ตามกฎหมายอื่นที่ห้ามนำของนั้นเข้ามาดำเนินการกับของนั้นได้อีก การเปรียบเทียบระดับคดีของศุลกากรก็ไม่มีผลในทางคุ้มครองผู้กระทำผิดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ดังนั้น เมื่อได้มีการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร โดยถูกต้องดังกล่าวมาแล้ว การที่จะต้องเสียภาษีอากรตามกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจึงไม่ต้อง

คำนึงถึง เพราะถือว่าได้ปฏิบัติตามกฎหมายนั้น ๆ ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับภาษีอากรเสร็จไปแล้ว

ผู้เขียนเห็นว่า การตีความดังกล่าวชอบด้วยเหตุผลและสามารถนำไปใช้กับกรณีความผิดทางแพ่งในอันที่จะเสียภาษีอากรตามกฎหมายศุลกากรได้อีกด้วย กล่าวคือ เมื่อมีการเปรียบเทียบระดับคดีแล้วความรับผิดทางแพ่งหากยังมีตามกฎหมายศุลกากรก็เป็นอันระงับไปด้วย เนื่องจากความผิดตามกฎหมายศุลกากรเป็นความผิดที่กระทบกระเทือนต่อค่าภาษีอากรตามกฎหมายศุลกากร เมื่อมีการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การเปรียบเทียบระดับคดีกับผู้กระทำผิดแล้วจึงเป็นการเยียวยาต่อค่าภาษีอากรที่ได้รับการกระทบกระเทือนนั้นแล้ว ดังนั้น ความรับผิดทางแพ่งในค่าภาษีอากรดังกล่าวจึงระงับไปพร้อมกับคดีอาญาด้วย ซึ่งหากอธิบดีหรือคณะกรรมการเปรียบเทียบต้องการให้มีการรับผิดทางแพ่งในส่วนนี้ด้วย ก็สามารถกระทำได้ในชั้นเปรียบเทียบระดับคดีโดยวิธีการทำความตกลงกับผู้กระทำผิดให้ใช้ค่าภาษีอากรที่ขาดนอกจากค่าปรับอีกด้วยก็ได้

อนึ่ง เมื่อมีการเปรียบเทียบระดับคดีนอกจากจะทำให้ความรับผิดทางแพ่งระงับไปดังกล่าวแล้วในส่วนของผู้กระทำผิดเองก็ไม่อาจนำกรณีแห่งความผิดมาเป็นมูลฟ้องคดีแพ่งได้⁵¹ เช่นผู้กระทำผิดนำสินค้าเข้ามาโดยสำแดงพิกัดอัตราอากรประเภทหนึ่งแต่เจ้าหน้าที่เห็นว่าสินค้านี้ดังกล่าวควรจัดเข้าพิกัดอัตราศุลกากรอีกประเภทหนึ่งซึ่งมีอัตราอากรสูงกว่า ดังนั้น กรณีจึงเป็นความผิดตามมาตรา 99, 27 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 หากในที่สุดมีการเปรียบเทียบระดับคดีโดยผู้กระทำผิดยินยอมชำระค่าปรับ และค่าภาษีอากรที่ขาด เช่นนี้ย่อมแสดงว่าผู้กระทำผิดยอมรับว่าพิกัดอัตราศุลกากรที่ตัวเองสำแดงนั้นเป็นเท็จ ถึงแม้สินค้านั้นจะจัดอยู่ในพิกัดฯ ประเภทอื่นนอกจากที่เจ้าหน้าที่จัดก็ตาม ผู้กระทำผิดจะนำมาเป็นมูลฟ้องคดีแพ่งเรียกค่าภาษีอากรคืนไม่ได้ ในทำนองเดียวกันเมื่อมีการเปรียบเทียบระดับคดีโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว กรมศุลกากรหรือรัฐจะนำคดีมาฟ้องร้องให้รับผิดในทางแพ่งและทางอาญาไม่ได้ด้วยเช่นกัน แต่มีคำพิพากษาฎีกาที่ 925/2530 วินิจฉัยว่า "เมื่อพ้นกำหนด 10 ปี นับจากวันที่จำเลยนำสินค้าเข้ามาใน

⁵¹ คำพิพากษาฎีกาที่ 4186/2530

ราชอาณาจักรแล้ว แต่อยู่ในระหว่างที่จำเลยถูกดำเนินคดีอาญาข้อหาล่าแดงเท็จเพื่อหลีกเลี่ยงอากร
บริษัทจำเลยมีหนังสือถึงกรมศุลกากรโจทก์ ความว่า ". . .บริษัทฯ มีความประสงค์จะขอทำ
ความตกลงเพื่อให้กรมฯ ระงับคดีในชั้นศุลกากรโดยยอมชำระภาษีอากรที่ขาด. . ." ข้อความ
ดังกล่าวมีความหมายเป็นเงื่อนไขบังคับก่อนว่าหากโจทก์ยอมระงับคดีในชั้นศุลกากรแล้ว จำเลยก็จะ
ยอมชำระค่าภาษีอากรที่ขาดให้โจทก์ เมื่อโจทก์ยืนยันให้ดำเนินคดีกับจำเลย เงื่อนไขบังคับก่อนจึง
ยังไม่สำเร็จความยินยอมชำระค่าภาษีอากรที่ขาดยังไม่เกิดขึ้น จำเลยจึงยังมิได้ละเสียซึ่งประโยชน์
แห่งอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 192 คดีโจทก์ขาดอายุความแล้ว"

คำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวได้วินิจฉัยคล้ายกับว่าเมื่อมีการเปรียบเทียบระงับคดีโดยสมบูรณ์แล้ว กรม
ศุลกากรยังมีอำนาจฟ้องคดีแพ่งเรียกค่าภาษีอากรได้อีก โดยหากเปรียบเทียบระงับคดีหลังจากนั้น
กำหนด 10 ปีแล้ว ถือว่าผู้กระทำผิดละเสียซึ่งประโยชน์แห่งอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ มาตรา 192 ซึ่งไม่น่าจะถูกต้อง เพราะถ้าเปรียบเทียบระหว่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่
4186/2530 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 925/2530 แล้ว หากตีความเมื่อมีการเปรียบเทียบระงับคดี
แล้วผู้กระทำผิดจะนำมาเป็นมูลฟ้องคดีแพ่งไม่ได้ แต่ในขณะเดียวกันรัฐหรือกรมศุลกากรกลับมี
อำนาจฟ้องคดีแพ่งและผู้กระทำผิดจะยกอายุความขึ้นต่อสู้ไม่ได้ด้วย หากเปรียบเทียบระงับคดีเมื่อ
พ้นกำหนด 10 ปียอมเป็นความไม่ยุติธรรมสำหรับผู้กระทำผิด